

Załącznik do uchwały NR XLII/324/14
Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim
z dnia 27 lutego 2014 roku

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
na terenie Miasta i Gminy
Sępólno Krajeńskie na lata 2014-2020**

**MIASTO I GMINA SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE
POWIAT SĘPOLEŃSKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE**

SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE 2013

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	2
2. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII	3
3. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE	4
3.1. CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI SPOŁECZNEJ	4
3.1.1. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE	4
3.1.2. DEMOGRAFIA	5
3.1.3. RYNEK PRACY	11
3.1.4. GOSPODARKA MIESZKANIOWA	13
3.1.5. OCHRONA ZDROWIA	14
3.1.6. EDUKACJA	15
3.1.7. KULTURA I SPORT	16
3.1.8. ORGANY WSPARCIA SPOŁECZNEGO	18
3.1.9. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	23
3.2. PROBLEMY SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE	27
3.2.1. BEZROBOCIE	27
3.2.2. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	29
3.2.3. UZALEŻNIENIA	30
3.2.4. UBÓSTWO	32
3.2.5. BEZDOMNOŚĆ	33
3.2.6. PRZEMOC W RODZINIE	33
3.2.7. PRZESTĘPCZOŚĆ	34
3.2.8. OSOBY STARSZE	34
3.3. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO	36
3.4. ANALIZA SWOT	37
4. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ	39
4.1. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA	40
4.2. PROGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	43
4.3. PROGNOZA ZMIAN	46
5. CELE STRATEGICZNE PROJEKTOWANYCH ZMIAN	47
6. KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	48
7. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII ORAZ JEJ RAMY FINANSOWE	49
8. WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ	51
9. SPIS TABEL	57
10. SPIS WYKRESÓW	58
11. SPIS RYSUNKÓW	58
12. ZAŁĄCZNIKI	58

1. Wprowadzenie

Problemy społeczne będące wynikiem zmian politycznych i gospodarczych, jakie dokonały się w Polsce na przestrzeni ostatnich lat, stawiają przed władzami samorządowymi nowe wyzwania. Dotychczas realizowany model polityki społecznej polegający głównie na łagodzeniu skutków nabrzmiałych niekorzystnych zjawisk okazał się nie dość skuteczny. Podejmowane działania skierowane były na walkę z rezultatami problemów, brak natomiast było wystarczającego nacisku na profilaktykę zagrożeń. W efekcie rośnie liczba osób – beneficjentów pomocy społecznej i utrwalają się postawy roszczeniowe tego kręgu osób. Dlatego też potrzebą chwili jest opracowanie spójnych, całościowych, perspektywicznych programów polityki społecznej. Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest **strategia rozwiązywania problemów społecznych**. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2013 poz. 182), zgodnie z którym: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”

Zgodnie z art. 16b, ust. 2, Strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Działania będą kierowane głównie do środowisk pozostających na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2014-2020 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne

znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jej mieszkańców, a w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Sępólno Krajeńskie przygotowana została zgodnie z ogólnymi warunkami stawianymi takim dokumentom. Umownie można ją podzielić na trzy główne części.

Pierwsza część przedstawia charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Sępólno Krajeńskie wg stanu na dzień 31.12.2012 roku. Zawarto tutaj informacje istotne z punktu widzenia występujących na jej terenie problemów społecznych. Przeanalizowano strukturę demograficzną, sytuację na rynku pracy, stan gospodarki Gminy. Opisano również dostępne dla mieszkańców usługi społeczne tj. edukacja, kultura, ochrona zdrowia i pomoc społeczna. Charakterystyki tej dokonano w oparciu o:

- informacje uzyskane z OPS w Sępólnie Krajeńskim,
- dane z PUP w Sępólnie Krajeńskim,
- dane z Powiatowej Komendy Policji w Sępólnie Krajeńskim,
- wyniki ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy,
- dane GUS,
- inne dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy.

Charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Sępólno Krajeńskie podsumowuje analiza SWOT.

Część drugą stanowi prognoza zmian problemów społecznych zidentyfikowanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 zasadnicze części:

- prognozę demograficzną opracowaną w oparciu o *Prognozę dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011-2035* opracowaną przez GUS, oraz
- prognozę problemów społecznych, którą opracowano przy założeniu, że nie uwzględnia ona potencjalnych działań organizacji i instytucji publicznych działających w zakresie pomocy społecznej (w tym działań OPS w Sępólnie Krajeńskim), które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów społecznych.

Niniejsza prognoza stanowi podstawę do zdefiniowania konkretnych celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia to sformułowanie konkretnych celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych występujących na terenie

Gminy Sępólno Krajeńskie. W części tej określono również sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe ze wskazaniem źródeł finansowania określonych działań oraz wskaźników ich realizacji.

Strategia obejmuje okres do 2020 roku. Uzasadnieniem dla tak wybranego horyzontu czasowego jest z jednej strony specyfika procesów społecznych (skutki realizacji strategii będą widoczne dopiero w dłuższym okresie czasu), z drugiej zaś strony konieczność dostosowania Strategii do innych dokumentów programowych na szczeblu krajowym i wojewódzkim.

3. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Sępólno Krajeńskie

3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

3.1.1. Charakterystyka ogólna Gminy Sępólno Krajeńskie

Gmina Sępólno Krajeńskie to gmina miejsko-wiejska zlokalizowana w powiecie sępoleńskim, w północno-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. W Sępólnie Krajeńskim zlokalizowane są władze administracyjne Gminy i Powiatu. Odległość Miasta od władz wojewódzkich w Bydgoszczy to 64 km, zaś w Toruniu to 106 km.

Obszar Gminy Sępólno Krajeńskie sąsiaduje z gminami: Lipka (województwo wielkopolskie), Debrzno (województwo pomorskie), Kamień Krajeński, Kęsowo, Gostycyn, Sośno oraz Więcbork.

Rysunek 1. Położenie Gminy Sępólno Krajeńskie na tle powiatu sępoleńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: zpp.pl

Gmina Sępólno Krajeńskie zajmuje obszar około 229 km², co plasuje ją na 10 miejscu wśród 144 gmin województwa. Przeważającą część stanowią użytki rolne, pozostały obszar zajmują lasy i tereny zurbanizowane.

Sieć osadniczą w Gminie tworzą 33 miejscowości wchodzące w skład 24 sołectw: Kawle, Dziechowo, Iłowo, Jazdrowo, Komierowo, Lutowo, Lutówko, Niechorz, Piaseczno, Radońsk, Sikorz, Skarpa, Świdwie, Teklanowo, Trzciany, Wałdowo, Wałdówko, Wilkowo, Wiśniewa, Wiśniewka, Włóścibórz, Wysoka Krajeńska, Zalesie, Zboże. Dodatkowo w Sępólnie Krajeńskim stworzono 2 osiedla, które podobnie jak sołectwa są jednostkami pomocniczymi dla władz Gminy.

Przez Sępólno Krajeńskie przebiega droga krajowa nr 25 relacji Bobolice - Biały Bór - Człuchów - Kamień Krajeński - Sępólno Krajeńskie - Koronowo - Bydgoszcz - Inowrocław - Strzelno - Ślesin - Konin - Kalisz - Ostrów Wielkopolski - Antonin - Oleśnica oraz droga wojewódzka nr 241 (Tuchola - Sępólno - Więcbork - Nakło - Wągrowiec).

Miasto Sępólno Krajeńskie jest położone nad Jeziorem Sępoleńskim, w dolinie rzeki Sępolenki. Malowniczy krajobraz Gminy tworzą liczne jeziora i formy ochrony przyrody, do których możemy zaliczyć: Krajeński Park Krajobrazowy, 4 rezerwy przyrody, 40 pomników przyrody, 56 użytków ekologicznych oraz zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Torfowisko Messy”.

3.1.2. Demografia

LICZEBNOŚĆ GMINY Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ

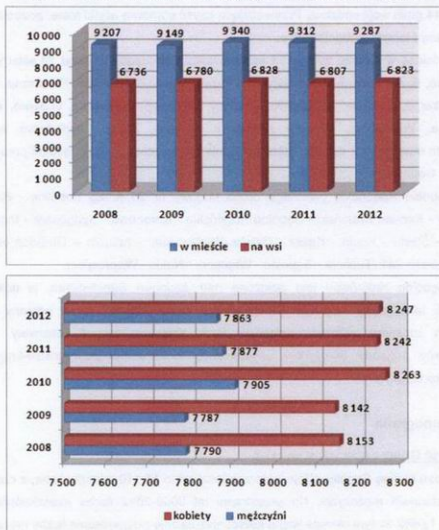
W 2012 roku Gminę Sępólno Krajeńskie zamieszkiwało 16 110 mieszkańców, z czego około 48,81% stanowili mężczyźni. Na przestrzeni lat 2008-2012 liczba mieszkańców Gminy wzrosła o 1,05%. W tym okresie liczba kobiet nieznacznie przewyższała liczbę mężczyzn.

Tabela 1. Struktura demograficzna Gminy Sępólno Krajeńskie w latach 2008 - 2012

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
ogółem	15 943	15 929	16 168	16 119	16 110
w mieście [osoba]	9 207	9 149	9 340	9 312	9 287
w mieście %	57,75%	57,44%	57,77%	57,77%	57,65%
na wsi [osoba]	6 736	6 780	6 828	6 807	6 823
na wsi %	42,25%	42,56%	42,23%	42,23%	42,35%
mężczyźni [osoba]	7 790	7 787	7 905	7 877	7 863
mężczyźni %	48,86%	48,89%	48,89%	48,87%	48,81%
kobiety [osoba]	8 153	8 142	8 263	8 242	8 247
kobieta %	51,14%	51,11%	51,11%	51,13%	51,19%

Źródło: Dane GUS

Wykres 1. Struktura ludności Gminy Sępólno Krajeńskie według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

W 2012 roku najliczniejsze grupy stanowili mieszkańcy w wieku 25-29 lata, 30-34 lata i 20-24 lata. Wśród mężczyzn grupy najliczniejsze to 25-29 lat i 30-34 lata. Wśród kobiet najliczniejszą grupę pod względem liczebności była grupa 25-29 lata. Warto zauważyć, że osoby w wieku 85 lat i więcej stanowiły około 1,4% ogółu mieszkańców Gminy.

Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Sępólno Krajeńskie w 2012 r.

Grupa wiekowa	ogółem	mężczyźni	kobiety
0-4	971	487	484
5-9	852	415	437
10-14	859	425	434
15-19	1 007	496	511
20-24	1 220	608	612
25-29	1 352	686	666
30-34	1 262	651	611
35-39	1 195	612	583
40-44	990	492	498
45-49	990	503	487
50-54	1 190	608	582
55-59	1 194	591	603
60-64	1 003	474	529
65-69	570	271	299
70-74	480	217	263
75-79	438	165	273
80-84	317	110	207
85 i więcej	220	52	168
ogółem	16 110	7 863	8 247

Źródło: Dane GUS

Na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie ludność w wieku produkcyjnym w 2012 r. stanowiła 63,8% ogólnej liczby ludności, natomiast ludność w wieku przedprodukcyjnym – 20,3%, a w wieku poprodukcyjnym – 15,9%. W analizowanym okresie można zauważyć, że:

- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym maleje co oznacza, że rodzi się coraz mniej dzieci, a w konsekwencji liczba ludności Gminy będzie malała przy założeniu, że tendencja ta się nie zmieni w kolejnych latach,
- liczba ludności w wieku produkcyjnym wzrasta co oznacza, że coraz więcej mieszkańców Gminy osiąga wiek, w którym podejmuje pracę lub naukę w szkołach wyższych, ale jednocześnie znajdzie to odzwierciedlenie w kolejnych latach we wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrosła w okresie 2008 – 2012 co oznacza, że coraz więcej jest osób przechodzących na emeryturę.

Powyższe wnioski świadczą o starzeniu się społeczeństwa, na co wskazują również dane zawarte w tabeli 3.

Tabela 3. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w latach 2008-2012

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012
w wieku przedprodukcyjnym						
ogółem	osoba	3 399	3 323	3 361	3 317	3 273
mężczyźni	osoba	1 684	1 656	1 669	1 633	1 619
kobiety	osoba	1 715	1 667	1 692	1 684	1 654
w wieku produkcyjnym						
ogółem	osoba	10 235	10 263	10 388	10 319	10 283
mężczyźni	osoba	5 344	5 374	5 474	5 454	5 429
kobiety	osoba	4 891	4 889	4 914	4 865	4 854
w wieku poprodukcyjnym						
ogółem	osoba	2 309	2 343	2 419	2 483	2 554
mężczyźni	osoba	762	757	762	790	815
kobiety	osoba	1 547	1 586	1 657	1 693	1 739
% udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem						
w wieku przedprodukcyjnym	%	21,3	20,9	20,8	20,6	20,3
w wieku produkcyjnym	%	64,2	64,4	64,3	64,0	63,8
w wieku poprodukcyjnym	%	14,5	14,7	15,0	15,4	15,9

Źródło: Dane GUS

POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

W 2002 roku w Gminie Sępólno Krajeńskie dominowały osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (28,4%) i zasadniczym zawodowym (24,5%). Liczba osób z wykształceniem średnim, policealnym i wyższym wynosiła 4 088 i stanowiła 25,8% ogółu mieszkańców. Wśród osób z wykształceniem średnim przeważało wykształcenie średnie zawodowe, natomiast wykształcenie średnie ogólnokształcące w przeważającej części posiadały kobiety. Liczba osób z wykształceniem wyższym wynosiła 719 i była wyższa niż liczba osób bez wykształcenia – 382 osoby.

Tabela 4. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Sępólno Krajeńskie

Rodzaj wykształcenia	ogółem	mężczyźni	kobiety
Wyższe	719	287	432
Policealne	382	97	285
Średnie razem	2 987	1 231	1 756
Średnie ogólnokształcące	1 023	354	669
Średnie zawodowe	1 964	877	1 087
Zasadnicze zawodowe	3 875	2 576	1 299
Podstawowe ukończone	4 484	1 927	2 557
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	382	176	206

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002

Przedstawione wyżej dane dotyczą wyników Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku i nie odzwierciedlają aktualnej sytuacji. Porównując dane z Narodowych Spisów Powszechnych Ludności w latach 2002 i 2011 dla powiatu sępoleńskiego obserwujemy, że znacznie wzrosła liczba osób z wykształceniem wyższym (78,06%). Podobna tendencja występuje wśród osób z wykształceniem średnim i policealnym. Oznacza to, że coraz większa liczba osób decyduje się na kontynuowanie nauki na wyższym poziomie. Jednym z powodów dalszej kontynuacji nauki i podwyższania swojego wykształcenia jest dostosowania swoich kwalifikacji i wykształcenia do aktualnego zapotrzebowania na rynku pracy. Wraz ze wzrostem liczby osób z wykształceniem wyższym i średnim, zmniejszeniu uległy: liczba osób z wykształceniem podstawowym ukończonym (-33,48%) i osób bez wykształcenia (-52,71%). Należy zakładać, że sytuacja w Gminie Sępólno Krajeńskie obecnie kształtuje się podobnie.

Tabela 5. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu sępoleńskiego

Poziom wykształcenia	2002	2011	zmiana % 2011/2002
Wyższe	1 673	2 979	78,06%
Średnie i policealne	7 771	8 697	11,92%
Zasadnicze zawodowe	9 863	9 887	0,24%
Gimnazjalne	-	2 034	-
Podstawowe ukończone	12 800	8 514	-33,48%
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	1 127	533	-52,71%

Źródło: Dane GUS (Narodowy Spis Powszechny 2002 Ludność, Narodowy Spis Powszechny 2011 Ludność)

MIGRACJE

Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wysokość populacji danego obszaru.

Na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie saldo migracji w latach 2008-2012 w całym analizowanym okresie było ujemne. Oznacza to, że w każdym z lat 2008-2012 liczba osób nowo zameldowanych była niższa od liczby osób wymeldowanych. W 2012 roku liczba osób nowo zameldowanych wynosiła 202, zaś liczba wymeldowanych to 215, skąd saldo migracji było ujemne i wynosiło -13 (tabela 6). Ujemne saldo migracji może być przyczyną zmniejszania się liczby mieszkańców Gminy Sępólno Krajeńskie w kolejnych latach.

Tabela 6. Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunku

Wyszczególnienie		2008	2009	2010	2011	2012
Zameldowania	miasto	83	68	94	76	105
	wieś	104	81	76	67	91
	zagranica	4	2	3	5	6
Wymeldowania	miasto	117	100	93	113	99
	wieś	104	103	113	98	110
	zagranica	29	8	12	1	6
saldo migracji ogółem		-59	-60	-45	-64	-13

Źródło: Dane GUS

PRZYROST NATURALNY

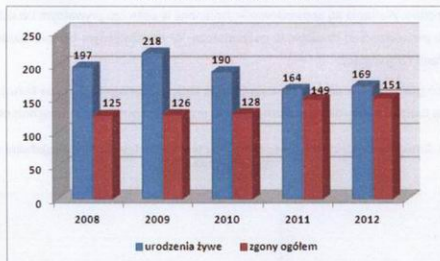
Przyrost naturalny na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie w latach 2008 - 2012 kształtował się korzystnie przyjmując dodatnie wartości, co oznacza przewagę urodzeń na liczbą zgonów w danym okresie. W 2009 roku był najwyższy i kształtował się na poziomie 92 osób. W 2012 roku przyrost naturalny był dodatni (18), na co złożyła się 169 urodzeń żywych i 151 zgonów. Należy zauważyć, że pomimo dodatniego charakteru, w 2012 roku w porównaniu do roku 2008, przyrost naturalny był niższy o 75%.

Tabela 7. Przyrost naturalny

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
urodzenia żywe	197	218	190	164	169
zgony ogółem	125	126	128	149	151
przyrost naturalny	72	92	62	15	18
mężczyźni	38	50	18	4	10
kobiety	34	42	44	11	8

Źródło: Dane GUS

Wykres 2. Urodzenia żywe i zgony

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

3.1.3. Rynek pracy

Na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie na koniec 2012 roku funkcjonowało 1 209 podmiotów gospodarczych, z czego przeważającą część stanowiły jednostki sektora prywatnego (95,28%), który w większości stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (około 78% sektora).

Tabela 8. Podmioty gospodarcze działające w Gminie Sępólno Krajeńskie w latach 2008-2012

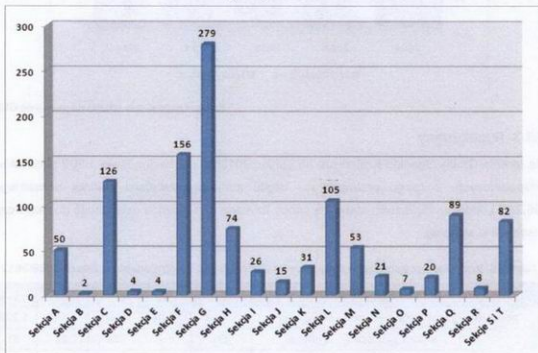
Wyszczególnienie		2008	2009	2010	2011	2012
podmioty gospodarki narodowej ogółem		1 332	1187	1 222	1 189	1 209
sektor publiczny	sektor publiczny - ogółem	55	54	54	55	57
	sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	48	46	47	47	49
	sektor publiczny - spółki handlowe	2	2	2	3	3
sektor prywatny	sektor prywatny - ogółem	1 277	1 133	1 168	1 134	1 152
	sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 099	889	917	882	897
	sektor prywatny - spółki handlowe	39	41	41	39	38
	sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	10	9	9	8	6
	sektor prywatny - spółdzielnie	9	9	9	8	8
	sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	34	36	37	37	38

Źródło: Dane GUS

W latach 2008 – 2012 liczba podmiotów gospodarczych w 2012 roku była niższa niż w 2008 o 123 jednostki. Wahaniami są spowodowane zmianami w sektorze prywatnym i w liczbie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W analizowanym okresie wzrosła liczba stowarzyszeń i organizacji.

Działalność gospodarcza prowadzona na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie koncentruje się głównie na handlu, budownictwie, przetwórstwie przemysłowym i rynku nieruchomości.

Wykres 3. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie w 2012 r. wg sekcji PKD 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody.; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja

K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS, w 2010 roku na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie znajdowało się 4 737 mieszkań o łącznej powierzchni 357 414 m². Na przestrzeni lat 2008 – 2010 liczba mieszkań na terenie Gminy nieznacznie wzrosła, tj. o 35 mieszkań (0,75%).

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010
mieszkania	mieszk.	4 702	4 713	4 737
izby	izba	18 829	18 885	19 011
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	352 745	354 062	357 414

Źródło: Dane GUS

Według stanu na dzień 31.12.2010 r., 96% mieszkań na terenie Gminy było podłączonych do sieci wodociągowej, około 91% było wyposażonych w ustęp spłukiwany, 88% było wyposażone w łazienki, nieco mniej – 70% posiadało centralne ogrzewanie.

Tabela 10. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne

Wyszczególnienie	2008	2009	2010
wodociąg	96%	96%	96%
ustęp spłukiwany	91%	91%	91%
łazienka	88%	88%	88%
centralne ogrzewanie	70%	70%	70%

Źródło: Dane GUS

Gmina posiada opracowany *Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2012 – 2016*, którego głównym celem jest dążenie

do racjonalnego i efektywnego gospodarowania posiadanym zasobem mieszkaniowym. Na terenie Gminy znajduje się 326 lokali mieszkalnych (w tym 35 lokali socjalnych) o łącznej powierzchni 15 230,86 m². Budynki należące do zasobu mieszkaniowego Gminy zostały zbudowane na początku XX wieku, przez co stopień ich zużycia jest duży.

3.1.5. Ochrona zdrowia

W sierpniu 2000r. Gmina przeprowadziła restrukturyzację w ochronie zdrowia, w wyniku której w kolejnych latach powstały Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, posiadające kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia w Bydgoszczy, tj.:

1. NZOZ „Doktor” sp. z o.o - realizujący zadania z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej i medycyny szkolnej (2001 r.),
2. Centrum Medyczne SPAMED s.c. obejmujące Wiejski Ośrodek Zdrowia w Wałdowie i Wiejski Ośrodek Zdrowia w Radońsku - realizują zadania z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, medycyny szkolnej i specjalistycznej opieki zdrowotnej (2011 r.),
3. ZD-L BONUS „PLUS” - realizujący zadania z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (2001r.).

Powyższe podmioty w ramach kontraktu z NFZ w Bydgoszczy realizują również zadania z zakresu profilaktyki zdrowotnej.

Ponadto, na terenie Gminy w obszarze ochrony zdrowia funkcjonują:

1. Pielęgniarski Ośrodek Medycyny Środowiskowo-Rodzinnej „Vita” spółka partnerska,
2. Gabinet Rehabilitacji i Terapii Manualnej,
3. Niepubliczny Zakład Rehabilitacji,
4. NZOZ „Jantar” – poradnia odwykowa i leczenia uzależnień,
5. Caritas - Opieka długoterminowa i Opieka Paliatywna w domu chorego,
6. Indywidualna praktyka położnej środowiskowo-rodzinnej - ul. Baczyńskiego 2,
7. 3 prywatne gabinety stomatologiczne posiadające bezpośrednie kontrakty z NFZ w Bydgoszczy,
8. dwóch stomatologów szkolnych – gabinety stomatologiczne w Zespole Szkół nr 1 i 3 w Sępólnie Krajeńskim (opieką objęte są wszystkie dzieci w szkołach podstawowych (7) i gimnazjach (4) Gminy Sępólno Krajeńskie),
9. 4 apteki i Klub „Amazonki”.

W ostatnich latach Urząd Miejski w trosce o dobro mieszkańców zorganizował we współpracy z podmiotami leczniczymi następujące badania:

- w latach 2000-2013 wykonano badania mammograficzne i cytologiczne w ramach cyklicznych wyjazdów Centrum Onkologii w Bydgoszczy,

- w latach 2007-2013 wykonano badania mammograficzne wykonywane na terenie Sępólna Krajeńskiego przez różne podmioty lecznicze,
- badanie słuchu dla mieszkańców Gminy,
- w latach 2009-2010 w ramach Regionalnego Programu Profilaktyki Chorób Płuc wykonano: zdjęcie płuc, konsultację pulmonologiczną, spirometrię i badanie na zawartość dwutlenku węgla w organizmie- przebadano ok. 480 osób,
- w 2009 r. około 150 uczniów szkół ponadgimnazjalnych wzięło udział w Regionalnym Programie Przeciwnowotworowej Edukacji Młodzieży Szkół Ponadgimnazjalnych organizowanym przez Centrum Onkologii w Bydgoszczy.
- w latach 2004-2005 odbywały się komputerowe badania serca dla mieszkańców Gminy,
- od 2006 r. Urząd Miejski organizuje na terenie miasta Sępólno Krajeńskie cyklicznie pobór krwi od dawców honorowych, który odbywa się w ambulansie Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa z Bydgoszczy,
- w latach 2010-2011 mieszkańcy gminy mieli możliwość uczestnictwa w programie Promocji Zdrowia Psychicznego w Miejscu Pracy – Profilaktyka wypalenia zawodowego organizowanego przez Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Toruniu.

3.1.6. Edukacja

Gmina Sępólno Krajeńskie jest organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowych:

- Zespół Szkół nr 1 w Sępólnie Krajeńskim,
- Zespół Szkół nr 3 w Sępólnie Krajeńskim,
- Zespół Szkół w Lutowie,
- Zespół Szkół w Waldowie,
- Szkoła Podstawowa w Zbożu,
- Szkoła Podstawowa w Zalesiu,
- Szkoła Podstawowa w Wiśniewie,
- Przedszkole Nr 1 w Sępólnie Krajeńskim,
- Przedszkole Nr 2 w Sępólnie Krajeńskim.
- Ośrodki przedszkolne w miejscowościach: Iłowo, Niechorz i Komierowo,
- Świetlica Terapeutyczna w Sępólnie Krajeńskim.

Od 5 września 2013 roku w Sępólnie Krajeńskim funkcjonują także:

- Żłobek w Centrum Małego Dziecka i Rodziny dla 40 dzieci,
- Klub Dziecięcy w Centrum Małego Dziecka i Rodziny dla 20 dzieci.

Dodatkowo na terenie Gminy działają jednostki oświatowe prowadzone przez władze powiatowe oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku, który zapewnia rozwój intelektualny osobom starszym.

Na koniec 2012 roku łącznie do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych na terenie Gminy uczęszczało 452 dzieci. Najwięcej dzieci uczęszczało do przedszkoli w Sępólnie Krajeńskim. W roku szkolnym 2012/2013 do szkół podstawowych i gimnazjów prowadzonych przez Gminę uczęszczało łącznie 1 503 uczniów. Liczba etatów dla pracowników pedagogicznych w tych szkołach wyniosła w 2012 roku 123,91, zaś liczba etatów dla osób obsługujących wyniosła 31,25.

Stosunek wszystkich osób uczących się na danym poziomie kształcenia do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia, czyli tak zwany współczynnik skolaryzacji (brutto) w okresie 2008-2012 przedstawia tabela 11.

Tabela 11. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
szkoły podstawowe	100,27	99,63	98,65	99,70	101,20
gimnazja	102,60	103,64	104,28	103,77	101,58

Zródło: Dane GUS

3.1.7. Kultura i sport

Na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie animatorem kultury jest Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim. W skład CKiS wchodzi dwa Wiejskie Ośrodki Kultury w Waldowie i Lutowie, 18 świetlic wiejskich i 6 Gminnych Pracowni Edukacji Kulturalnej. Wszystkie zajęcia prowadzone w świetlicach i gminnych pracowniach dotyczą animacji społecznej, kultury, sztuki i rozrywki i są bezpłatne. Na szeroki zakres prac placówki składa się m.in. organizowanie spektakli teatralnych, koncertów, wystaw, odczytów, projekcji filmowych, prowadzenie nauki języków obcych, organizowanie zajęć plastycznych czy tanecznych.

Działania CKiS uzupełniane są przez Bibliotekę Publiczną im. J. Iwaszkiewicza, której strukturę organizacyjną tworzą: Biblioteka Główna i Czytelnia dla dorosłych, Oddział dla dzieci, Czytelnia Dziecięca, Księgarnia „Przy Bibliotece”, a także dział gromadzenia i opracowywania zbiorów oraz Filia Miejska. Biblioteka dysponuje wykształconą i doświadczoną kadrą, która w trosce o jakość świadczonych usług systematycznie podnosi swoje kwalifikacje.

Działalność kulturalna na terenie Gminy wspierana jest również przez liczne organizacje społeczne biorące czynny udział w życiu społecznym i kulturalnym mieszkańców.

Corocznie na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie odbywa się cykl ogólnodostępnych imprez kulturalnych i sportowych. Są to między innymi:

- Wystawa Stołów Wielkanocnych,
- Dzień Dziecka,
- Noc Świętojańska,
- Dni Sępólna Krajeńskiego,
- Jarmark św. Wawrzyńca
- Jarmark św. Mateusza,
- Biesiada po Lutowsku,
- Tydzień Kultury Chrześcijańskiej,
- Krajeński Festiwal Osób Niepełnosprawnych,
- Wystawa Stołów Wigilijnych,
- Dzień Adwentowy,
- Koncert noworoczny,
- Sępoleński Uniwersytet Dziecka,
- Sępoleńska Akademia Sukcesu.

Zadania z zakresu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w Gminie Sępólno Krajeńskie realizuje Centrum Sportu i Rekreacji. Przedmiotem działalności CSiR jest w szczególności:

- administrowanie i utrzymywanie obiektów rekreacyjnych i sportowych, w tym lokali użytkowych w nich usytuowanych;
- administrowanie i utrzymywanie terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;
- organizacja zajęć, zawodów, imprez sportowych, rekreacyjnych, turystycznych, propagowanie i realizacja wszelkich usług w zakresie sportu i masowej kultury fizycznej;
- prowadzenie działalności informacyjnej, reklamowej i promocyjnej w zakresie działania CSiR;
- upowszechnianie oraz propagowanie kultury fizycznej, sportu i rekreacji, w tym poprzez współpracę z podmiotami prowadzącymi albo promującymi tego typu działalność lub aktywność;
- przygotowanie i zabezpieczenie sezonu „turystyczno-rekreacyjnego.”

Do organizacji, które wspierają rozwój aktywności fizycznej mieszkańców Gminy możemy zaliczyć:

- Miejski Ludowy Klub Sportowy „Krajna”,
- Drużyna Harcerska nr 20 im. św. Wawrzyńca przy Zespole Szkół nr 3 w Sępólnie Krajeńskim;
- Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe;
- Klub Sportowy „Ludowy Zespół Sportowy” Lutówko;

- Kurkowe Bractwo Strzeleckie;
- LZS „PEP Biomasa” Skarpa;
- Ludowy Zespół Sportowy LZS Piaseczno;
- LZS Wisielka Włocibórz;
- LZS Taxus Komierowo;
- LZS Mastel Lutowo;
- LZS Kawle;
- Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej „SĘPÓLNO”;
- Uczniowski Klub Sportowy „HERKULES”;
- Uczniowski Klub Sportowy KALOSKAGATOS przy Zespole Szkół Licealnych w Sępólnie Krajeńskim.

3.1.8. Organy wsparcia społecznego

OPS

Na terenie Gminy działa **Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim**, który został utworzony Zarządzeniem Nr 2/90 Naczelnika Miasta i Gminy w **Sępólnie Krajeńskim** z dnia 7 marca 1990 r. i jest jednostką organizacyjną Urzędu Gminy. Ośrodek wykonuje zadania z zakresu pomocy społecznej na podstawie Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182).

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim udziela pomocy potrzebującym rodzinom. Do zadań własnych Gminy należy: udzielanie pomocy w formie pracy socjalnej, świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych oraz specjalnych celowych, udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, udzielanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, przyznawanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawianie pogrzebu, realizowanie innych zadań z zakresu rozeznaczonych potrzeb gminy.

OPS w Sępólnie Krajeńskim realizuje zadania w zakresie: przyznawania i wypłacania zasiłków stałych, przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych, przyznawania i wypłacania zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej, przyznawania zasiłków celowych w formie biletu kredytowego, przyznawania i wypłacania zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych, przyznawania i wypłacania zasiłków dla kobiet w ciąży i wychowujących dzieci, przyznawania i wypłacania pomocy finansowej na zakup leków, przyznawania i wypłacania doraźnej lub okresowej pomocy finansowej kombatantom i osobom represjonowanym, zgłaszania do ubezpieczenia oraz opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne osób pobierających zasiłek stały.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim utworzone są następujące komórki organizacyjne:

- Dyrektor Ośrodka,
- Zastępca Dyrektora Ośrodka,
- Sekcja Pracy Socjalnej (9 pracowników-9 etatów),
- Sekcja Pomocy Środowiskowej i Instytucjonalnej (17 pracowników-16,5 etatu),
- Sekcja Finansowa i Sprawozdawczości (3 pracowników -3 etaty),
- Sekcja Organizacyjna i Spraw Osobowych (10 pracowników-9,5 etatu),
- Sekcja Świadczeń Rodzinnych i Dodatków Mieszkaniowych (7 pracowników - 7 etatów),
- Sekcja Wspierania Rodziny (5 pracowników-4,5 etatu).

Szczegółowy zakres obowiązków każdego z ww. stanowisk, został określony w „Regulaminie Organizacyjnym Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim”.

W Ośrodku zatrudniona jest wykwalifikowana kadra, która posiada odpowiednie wykształcenie do pracy na zajmowanym stanowisku (zgodne z wymogami ustawowymi).

Tabela 12. Wykształcenie pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim

Wykształcenie	Liczba osób
Wyższe magisterskie + studia podyplomowe	9
Wyższe magisterskie	12
Wyższe inżynierskie, licencjackie	5
Średnie techniczne, licealne	10
Policealne w tym:	8
a) Specjalizacja I stopnia i dyplom pracownika socjalnego	2
b) Specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownik socjalny	1
Zawodowe	5
Podstawowe	4

Źródło: Dane OPS w Sępólnie Krajeńskim

Pracownicy Ośrodka stale podnoszą swoje kwalifikacje uczestnicząc w różnorodnych szkoleniach zawodowych, studiach licencjackich oraz studiach podyplomowych. Od początku roku pracownicy wzięli udział w 19 szkoleniach poszerzających wiedzę oraz zwiększających kwalifikacje zawodowe.

Dodatkowo przy Ośrodku działa Punkt Interwencji Kryzysowej podległy Dyrektorowi Ośrodka, który pomaga mieszkańcom Gminy przetrwać trudne sytuacje życiowe.

W 2012 roku w Gminie Sępólno Krajeńskie przyznano świadczenia społeczne w ramach zadań własnych Gminy na łączną kwotę 1 671 044 zł. Najwięcej rodzin korzystało z pracy

socjalnej – 514, które liczyły łącznie 1 518 osób. Drugim w kolejności rodzajem pomocy były inne zasiłki celowe i w naturze, z których skorzystały 403 rodziny liczące łącznie 1 236 osób. Najwięcej osób skorzystało z posiłków – 514, w tym 399 dzieci. Dokładne informacje na temat świadczeń przyznanych w ramach zadań własnych Gminy zawiera tabela 13.

Tabela 13. Świadczenia społeczne w ramach zadań własnych Gminy Sępólno Krajeńskie (stan na dzień 31.12.2012 r.)

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki okresowe ogółem	245	1 000	280 406	238	757
- w tym środki własne	0	0	0	0	0
Dotacja	x	x	280 406	x	X
Przyznane z powodu bezrobocia	197	750	217 474	192	607
Przyznane z powodu niepełnosprawności	59	233	59 066	57	194
Posiłek	514	51 932	292 534	247	976
- w tym dla dzieci	399	40 148	219 764	201	912
Usługi opiekuńcze ogółem	47	26 226	314 712	46	67
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	425	x	433 781	403	1 236
Praca socjalna	x	x	x	514	1 518
Udzielenie schronienia	12	849	19 768	11	12
Skierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca Gminy w tym domu	16	157	329 843	16	16
Razem	1 259	80 164	1 671 044	1 475	4 582

Źródło: Dane OPS w Sępólnie Krajeńskim

W ramach świadczeń społecznych w ramach zadań zleconych Gminie Sępólno Krajeńskie wypłacono 191 982 zł. Największa kwota została przeznaczona na pomoc osobom samotnie gospodarującym.

**Tabela 14. Świadczenia społeczne w ramach zadań zleconych Gminie Sępólno Krajeńskie
(stan na dzień 31.12.2012 r.)**

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe ogółem, w tym:	46	425	138 371	46	78
- przyznany dla osoby samotnie gospodarującej	29	300	111 908	29	29
- pozostającej w rodzinie	18	125	26 463	18	50
Wynagrodzenie za sprawowanie opieki	1	23	7 421	x	X
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	11	1 176	46 190	11	49
Razem	58	1 624	191 982	57	127

Źródło: Dane OPS Sępólno Krajeńskie

W tabeli 15 przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej w Gminie Sępólno Krajeńskie udzielonej przez OPS. Najliczniejszą grupę beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez Ośrodek w 2012 roku stanowiły osoby dotknięte bezrobociem – 358 rodzin (1 202 osoby), co stanowiło 26,9% wszystkich mieszkańców Gminy. Rodziny w Gminie Sępólno Krajeńskie w 2012 roku korzystały z pomocy między innymi również ze względu na:

- ubóstwo - 294 rodziny,
- niepełnosprawność – 249 rodzin,
- długotrwałą lub ciężką chorobę – 242 rodziny.

Na przestrzeni lat 2008 – 2012 liczba rodzin, a tym samym liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, ulegała ciągłym zmianom. Zwiększyła się liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w rodzinach niepełnych (60%) oraz liczba rodzin objętych pomocą ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa i wielodzietności (51,4%). Coraz większa liczba rodzin korzysta z pomocy ze względu na trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – w 2008 roku problem dotyczył 3 rodzin, w 2012 już 12. Na terenie Gminy zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy ze względu na przemoc w rodzinie (44,6%) i ubóstwo (41,3%). Zmiany te pociągają za sobą konieczność przesunięcia środków i wprowadzania nowych rozwiązań, w tym sposobów integracji osób po zwolnieniu z zakładu karnego oraz rozwiązań dotyczących rodzin niepełnych i wielodzietnych.

Tabela 15. Liczba beneficjentów OPS w Sępólnie Krajeńskim

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin					Liczba osób w tych rodzinach				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Ubóstwo	501	485	346	343	294	1 709	1 693	1 092	1 111	901
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	4	7	7	9	16	4	7	7	9	20
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	37	57	17	18	56	212	322	80	71	334
Bezrobocie	355	435	401	407	358	1 342	1 539	1 374	1 371	1 202
Niepełnosprawność	286	286	286	273	249	845	952	855	802	743
Długotrwała lub ciężka choroba	225	346	319	286	242	655	1 097	929	954	712
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	19	25	17	22	34	94	108	47	105	146
- rodziny niepełne	10	10	5	12	16	38	35	37	43	52
- rodziny wielodzietne	11	8	11	3	6	78	54	37	27	45
Alkoholizm	103	57	61	62	77	327	174	154	174	181
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	4	7	5	12	4	7	12	12	24
Przemoc w rodzinie	56	22	19	23	31	193	95	78	100	100
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	2	0	0	0	0	3	0
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	2	1	2	4	4	2	1	2	18	9
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	6	0	0	0	0	6	0

Zródło: Dane OPS w Sępólnie Krajeńskim

POZOSTAŁE ORGANY

Na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie nie funkcjonuje dom pomocy społecznej, ani schronisko dla bezdomnych.

W powiecie sępoleńskim zlokalizowane są następujące domy pomocy społecznej:

- 2 Domy Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim,
- Dom Pomocy Społecznej w Suchorączku.

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Rozwiązywanie problemów społecznych oraz podejmowanie działań zapobiegających ich występowaniu to jedno z ważniejszych zadań gminy. Wszelkie działania temu służące powinny być podejmowane w ramach spójnego systemu, którym koordynuje jedna instytucja – jednostka administracji samorządowej, a jej równorzędnymi partnerami są organizacje pozarządowe.

Przy realizacji zadań OPS w Sępólnie Krajeńskim współdziała z organami administracji publicznej oraz organami samorządu terytorialnego i innymi instytucjami, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi. Gmina Sępólno Krajeńskie współpracuje z tymi podmiotami w różnych sferach życia publicznego. Współpraca ta odbywa się na podstawie zawieranych porozumień.

Co roku jest przyjmowany również „Program współpracy Gminy Sępólno Krajeńskie z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”. Celem głównym współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie stopnia zaspokojenia potrzeb społecznych.

Do zadań priorytetowych ujętych w Programie należą przedsięwzięcia:

a) z zakresu ochrony i promocji zdrowia:

- profilaktyka rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami oraz reintegracja osób uzależnionych,
- organizacja różnych form pracy z dziećmi i osobami współuzależnionymi,
- wspierania form aktywnego spędzania czasu wolnego,
- profilaktyka przemocy w rodzinie,
- konferencje i szkolenia.

b) z zakresu pomocy społecznej:

- pomoc w akcji dożywiania,
- problemy społeczne,
- organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży z rodzin ubogich i patologicznych,
- stworzenie grupom abstynenckim możliwości realizacji ich celów statutowych,
- domowa opieka paliatywna i długoterminowa.

c) z zakresu promocji i organizacji wolontariatu:

- organizacja szkoleń, warsztatów dla wolontariuszy oraz imprez promujących wolontariat wśród mieszkańców.

d) z zakresu nauki, edukacji, oświaty i wychowania:

- współorganizowanie imprez okolicznościowych,

- prowadzenie zajęć edukacyjnych i wychowawczych,
  - ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
  - seminaria , konferencje i publikacje,
  - działania na rzecz kształtowania umiejętności zdobywania informacji,
  - działania na rzecz ludzi starszych,
  - działania na rzecz integracji międzypokoleniowej,
  - organizacja przedsięwzięć służących rozwojowi kultury słowa i czytelnictwa.
- e) z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu:
- organizacja imprez sportowo - rekreacyjnych oraz turystycznych o charakterze masowym dla mieszkańców gminy,
- f) z zakresu kultury i sztuki, ochrony dóbr kultury, tradycji i dziedzictwa:
- upowszechnianie kultury i dziedzictwa wśród mieszkańców Gminy,
  - podtrzymywanie tradycji narodowej i regionalnej poprzez organizowanie m.in. konkursów, wycieczek, uroczystości, festynów, imprez okolicznościowych,
  - wspieranie tożsamości regionalnej i patriotyzmu lokalnego ora wymiana doświadczeń w tym zakresie,
  - organizacja imprez artystyczno-kulturalnych o charakterze lokalnym.
- g) z zakresu kultury fizycznej:
- rozwój kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych,
  - promocja osiągnięć Gminy w dziedzinie sportu i kultury fizycznej,
  - organizacja zawodów w różnych dziedzinach sportu, w tym sportów niszowych,
  - organizacja zajęć rekreacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych.
- h) z zakresu turystyki:
- promowanie walorów turystycznych Gminy, Powiatu i regionu poprzez aktywny wypoczynek,
  - organizowanie rajdów, wycieczek, konkursów i imprez krajoznawczych promujących walory turystyczne, przyrodniczo-ekologiczne Krajny.
- i) z zakresu promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej,
- j) z zakresu działalności na rzecz organizacji pozarządowych:
- wspieranie organizacji ubiegającej się o pozyskanie funduszy ze źródeł zewnętrznych
  - wsparcie finansowe w postaci zabezpieczenia wkładu własnego.

Tabela 16. Sępoleński Bank Danych Organizacji Pozarządowych

Lp.	Nazwa organizacji	Adres	Podstawowy zakres działalności
1.	Drużyna Harcerska nr 20 im. św. Wawrzyńca przy Zespole Szkół nr 3 w Sępólnie Krajeńskim	Sępólno Kraj.	Sport i rekreacja, turystyka, młodzież
2.	Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe	Sępólno Kraj.	Młodzież, sport i rekreacja, turystyka
3.	Gminny Związek Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych	Sępólno Kraj.	Edukacja, ochrona środowiska
4.	Klub Sportowy „Ludowy Zespół Sportowy” Lutówko	Lutówko 21	Sport i rekreacja
5.	Kurkowe Bractwo Strzeleckie	Sępólno Kraj.	
6.	Krajeńskie Stowarzyszenie Kupców i Przedsiębiorców	Sępólno Kraj.	Zrzeszenie handlowców i przedsiębiorców działających na terenie powiatu
7.	LZS „PEP Biomasa” Skarpa	Skarpa	Sport i rekreacja
8.	Ludowy Zespół Sportowy LZS Piaseczno	Piaseczno	Sport i rekreacja
9.	Miejski Ludowy Klub Sportowy „Krajna”	Sępólno Kraj.	Sport i rekreacja
10.	Ochotnicza Straż Pożarna w Iłowie	Iłowo	Ochrona Przeciwożarowa
11.	Ochotnicza Straż Pożarna w Komierowie	Komierowo	Ochrona Przeciwożarowa
12.	Ochotnicza Straż Pożarna w Lutowie	Lutowo	Ochrona Przeciwożarowa Ratowniczo -gaśnicza
13.	Ochotnicza Straż Pożarna w Lutówku	Lutówko	Kultura i sztuka, sport i rekreacja, ochrona przeciwożarowa
14.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zalesiu	Zalesie	Ochrona Przeciwożarowa
15.	Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy z siedziba w Sępólnie Kraj.	Sępólno Kraj	Seniorzy, kultura i sztuka, zdrowie, sport i rekreacja
16.	Pomorsko – Kujawski Związek Pszczelarzy w Bydgoszczy Koło Pszczelarzy w Sępólnie Krajeńskim	Sępólno Kraj.	Ochrona środowiska
17.	Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej „SĘPÓLNO”	Sępólno Kraj.	Sport i rekreacja, turystyka, zdrowie
18.	Stowarzyszenie „BADŹ Z NAMI”	Sępólno Kraj.	Edukacja, młodzież, pomoc społeczna, sport i rekreacja
19.	Stowarzyszenie „Bliżej Szkoły”	Sępólno Kraj.	Edukacja

20.	Stowarzyszenie „Dorośli Dzieciom”	Sępólno Kraj.	Edukacja, kultura i sztuka, młodzież, niepełnosprawni, profilaktyka uzależnień
21.	Stowarzyszenie „Duże Różowe Słońce	Sępólno Kraj.	Edukacja, Kultura i sztuka, młodzież, niepełnosprawni, sport i rekreacja, turystyka, ochrona środowiska, seniorzy
22.	Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów – weterani Pracy – Oddział Miejski	Sępólno Kraj.	Pomoc społeczna, niepełnosprawni, seniorzy
23.	Stowarzyszenie „Jesteśmy Tacy Sami”	Sępólno Kraj.	Kultura i sztuka, niepełnosprawni, sport i rekreacja
24.	Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Jantar”	Sępólno Kraj.	Profilaktyka uzależnień, młodzież, zdrowie
25.	Stowarzyszenie „MŁODZI DLA LUTÓWKA”	Lutówko	
26.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Gminy Sępólno Krajeńskie „Wawrzyniec”	Sępólno Kraj.	Kultura i sztuka, pomoc społeczna, edukacja, zdrowie, profilaktyka uzależnień, Sport i rekreacja, turystyka, hobby, młodzież
27.	„Stowarzyszenie Odnowy Wsi Krajeńskiej”	Sępólno Kraj.	Edukacja, Kultura i sztuka, młodzież,
28.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi „Kół Gospodyń Wiejskich i kółek Rolniczych” gminy Sępólno Krajeńskie	Sępólno Kraj.	Kultura i sztuka, Sport i rekreacja, turystyka, młodzież
29.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi - Niechorzanie	Sępólno Kraj.	Edukacja, kultura i sztuka, młodzież, pomoc społeczna, zdrowie, sport i rekreacja, turystyka
30.	Stowarzyszenie „Zielona Krajna”	Sępólno Kraj.	Edukacja, ochrona środowiska, turystyka
31.	Stowarzyszenie Ziemi Krajeńskiej	Sępólno Kraj.	Edukacja, kombatanci, historia ziemi krajeńskiej
32.	Uczniowski Klub Sportowy „HERKULES”	Sępólno Kraj.	Sport i rekreacja, niepełnosprawni, turystyka
33.	Uczniowski Klub Sportowy KALOSKAGATOS przy ZSL	Sępólno Kraj.	Sport i rekreacja, turystyka, młodzież
34.	Związek Nauczycielstwa Polskiego	Sępólno Kraj.	Edukacja, kultura i sztuka, seniorzy
35.	Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Zarząd Koła w Sępólnie Kraj.	Sępólno Kraj.	Kombatanci

Źródło: <http://www.bip.gmina-sepolno.pl/?cid=857>

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie

3.2.1. Bezrobocie

Bezrobocie jest problemem dotyczącym całego kraju. Województwo Kujawsko-Pomorskie, w tym powiat sępoleński, jest jednym z obszarów o wysokiej stopie bezrobocia.

Na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 2012 r. wynosiła 1 425 osób, z czego 55,16% stanowili mężczyźni. W porównaniu do roku 2008 bezrobocie na terenie Gminy wzrosło o 14,6%. Ze względu na płeć zmniejszyła się liczba bezrobotnych kobiet, natomiast liczba bezrobotnych mężczyzn wzrosła, aż o 14,31%. Tabela 17 prezentuje podstawowe dane związane z bezrobociem na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie.

Tabela 17. Bezrobocie na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie w latach 2008 - 2012

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012
Bezrobotni zarejestrowani wg płci						
ogółem	osoba	1 243	1 471	1 476	1 474	1 425
mężczyźni	osoba	482	660	667	647	639
kobiety	osoba	761	811	809	827	786
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci						
Ogółem	%	12,1	14,3	14,2	14,3	13,9
mężczyźni	%	9	12,3	12,2	11,9	11,8
Kobiety	%	15,6	16,6	16,5	17	16,2

Źródło: Dane GUS

Analizując strukturę bezrobocia, należy zauważyć, że:

- wśród osób bezrobotnych w latach 2008-2012 przeważały kobiety, jednak systematycznie różnica pomiędzy liczbą bezrobotnych kobiet i mężczyzn malała,
- w 2012 roku, w porównaniu do 2008 r., o około 9,7% wzrosła liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku oraz o około 38,5% wzrosła liczba bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od ukończenia nauki,
- w całym analizowanym okresie bezrobotni w wieku od 26 do 44 roku życia stanowią najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych, liczba tych osób od roku 2008 wzrosła o 18,2%.
- biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy, największy udział mają bezrobotni od 1 do 12 miesięcy, jednak w analizowanym okresie najbardziej wzrosła liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy (27,6%),

- w porównaniu do 2008 roku zmalała grupa osób bezrobotnych powyżej 24 miesięcy (mniej o 25%),
- biorąc pod uwagę wykształcenie, to najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. W tej grupie na przestrzeni analizowanych lat wzrost bezrobocia wyniósł ok. 14,7%. Zmniejszyła się grupa osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (6,4%), przy jednoczesnym drastycznym wzroście liczby osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym (98,8%).

Tabela 18. Charakterystyka osób bezrobotnych na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba osób bezrobotnych OGÓLEM: w tym:	3 140	3 454	3 608	3 603	3 515
- kobiet	1 922	1 892	1 929	2 016	1 952
- mężczyzn	1 218	1 562	1 679	1 587	1 563
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	702	900	851	745	770
Liczba osób bezrobotnych - Osoby, które w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	161	189	216	291	223
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	157	167	172	148	153
Liczba osób bezrobotnych wg wieku:					
- bezrobotni do 24 roku życia	719	839	920	938	861
- bezrobotni od 25 do 44 roku życia	1 414	1 565	1 651	1 626	1 672
- bezrobotni powyżej 45 roku życia	1 007	256	1 037	1 039	982
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy:					
- bezrobotni do 1 miesiąca	384	406	483	359	447
- bezrobotni od 1 do 12 miesięcy	1 632	2 140	2 160	2 105	1 998
- bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	431	436	554	656	550
- bezrobotni powyżej 24 miesięcy	693	472	411	483	520
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia:					
- wykształcenie gimnazjalne i poniżej	1 000	1 003	1 033	971	936
- wykształcenie zasadnicze zawodowe	1 146	1 303	1 388	1 335	1 314
- wykształcenie średnie	906	1 033	1 027	1 117	1 090
- wykształcenie wyższe	88	115	160	180	175

Źródło: Dane PUP w Sępólnie Krajeńskim

Do usług i instrumentów rynku pracy świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Krajeńskim należą:

- pośrednictwo pracy,

- poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa,
- pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy,
- szkolenia,
- prace interwencyjne i roboty publiczne,
- przygotowanie zawodowe,
- staże,
- refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy,
- uczestnictwo w zajęciach Klubu Pracy.

PUP w Sępólnie Krajeńskim realizuje zadania zgodnie z *Powiatowym Programem Przeciwdziałania Bezrobociu i Aktywizacji Rynku Pracy na lata 2008-2013*, który jest dokumentem wytyczającym główne obszary i kierunki działań związane z problematyką przeciwdziałania, ograniczania skutków bezrobocia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Do głównych obszarów działań Programu zaliczamy:

- Obszar I Rozwój lokalnej przedsiębiorczości – działania w tym obszarze skupiają się na wspieraniu procesu powstawania firm jednoosobowych i mikroprzedsiębiorstw,
- Obszar II Wyrównywanie szans na rynku pracy poprzez wsparcie zatrudnienia osób z grup ryzyka – działania w tym zakresie zmierzają do:
  - pozyskania środków finansowych na realizację programów rynku pracy,
  - wspierania bezrobotnych wg grup: niepełnosprawni, mieszkańcy wsi, osoby młode, długotrwale bezrobotni, osoby powyżej 50 roku życia,
  - podnoszenia skuteczności i dostępności usług rynku pracy.

3.2.2. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata. To z nią wiąże tzw. niepełnosprawność społeczna, czyli niemożność pełnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Najczęstszymi problemami, z jakimi spotykają się na co dzień osoby niepełnosprawne to:

- utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji,
- bezrobocie,
- bariery architektoniczne i komunikacyjne,
- izolacja społeczna.

Brak jest konkretnych informacji na temat liczby osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie. Należy jednak zauważyć, że od 2010 roku maleje liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności.

Tabela 19. Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą OPS w Sępólnie Krajeńskim

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba rodzin	286	286	286	273	249
Liczba osób w tych rodzinach	845	952	855	802	743

Źródło: Dane OPS w Sępólnie Krajeńskim

Na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie funkcjonują organizacje pozarządowe wspierające osoby niepełnosprawne, należą do nich:

- Stowarzyszenie „Duże Różowe Słońce”,
- Stowarzyszenie „Dorośli Dzieciom”,
- Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów – Weterani Pracy – Oddział Miejski,
- Stowarzyszenie „Jesteśmy Tacy Sami”,
- Uczniowski Klub Sportowy „HERKULES”.

3.2.3. Uzależnienia

ALKOHOLIZM

Jednym z najważniejszych problemów społecznych jest alkoholizm, który pociąga za sobą wiele niekorzystnych zjawisk, jak na przykład: wzrost przestępczości i przemocy w rodzinie, izolacja społeczna, pogłębienie ubóstwa. Problem ten dotyka coraz większą grupę ludzi, również młodzież i dzieci w wieku szkolnym. Przeciwdziałanie temu zjawisku musi opierać się na długofalowych i wielokierunkowych działaniach.

W Gminie Sępólno Krajeńskie działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która jest odpowiedzialna corocznie za opracowanie i realizowanie „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii”. Do podstawowych celów Programu w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi należą:

- ograniczenie i zmniejszenie rozmiarów negatywnych następstw nadużywania alkoholu,
- ograniczenie możliwości spożywania napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież,
- promowanie postaw ograniczających spożycie napojów alkoholowych.

Realizując cele i zadania, OPS współpracuje z:

- Punktem Interwencji Kryzysowej,
- Zespołem Interdyscyplinarnym,
- Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie Krajeńskim,
- Punktem Konsultacyjno - Profilaktycznym ds. Przeciwdziałania Narkomanii przy Stowarzyszeniu „Dorośli - Dzieciom” w Sępólnie Krajeńskim,
- placówkami oświatowymi,

- Komendą Powiatową Policji w Sępólnie Krajeńskim,
- Stowarzyszeniem Klub Abstynenta „Jantar”,
- NZOZ „Jantar” Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Sępólnie Krajeńskim,
- świetlicą terapeutyczną,
- Stowarzyszeniem „Dorośli - Dzieciom”.

Zgodnie z danymi Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie Krajeńskim zawartymi w tabeli 20, w latach 2008-2012 zauważalny jest trend malejący wśród liczby osób zgłoszonych na Komisję, liczby osób, które zgłosiły się na wezwanie, osób, które dobrowolnie podjęły leczenie oraz tych, którzy zostali skierowani na przymusowe leczenie. Jednocześnie, z danych NZOZ „Jantar”, który udziela pomocy w formie porad i terapii na terenie Gminy, w latach 2010-2012 prawie czterokrotnie wzrosła liczba osób korzystających z porad psychologicznych, a o 67% wzrosła liczba osób korzystających z różnych form terapii.

Tabela 20. Uzależnienia alkoholowe na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba udzielonych porad psychologicznych	-	-	16	37	83
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	76	71	58	50	58
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	101	99	68	47	49
Liczba osób, które podjęły leczenie dobrowolnie	92	83	56	39	44
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	25	21	19	15	18
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	-	-	78	103	130

Źródło: Dane OPS w Sępólnie Krajeńskim

Zgodnie z danymi OPS, w 2012 roku pomocą społeczną z powodu alkoholizmu objętych było 77 rodzin liczących łącznie 181 osób. Liczba rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu od 2010 roku systematycznie rośnie, jednak w roku 2012 jest nadal niższa niż w 2008 roku.

Tabela 21. Liczba osób objętych pomocą OPS w Sępólnie Krajeńskim z powodu alkoholizmu

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba rodzin	103	57	61	62	77
Liczba osób w tych rodzinach	327	174	154	174	181

Źródło: Dane OPS w Sępólnie Krajeńskim

NARKOMANIA

Terminem narkomania określa się stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale także stosowanie wszelkich środków wywołujących euforię odurzającą. Nawykowe odurzanie się narkotykami staje się zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na skutek przyjmowania różnych substancji) i dla mienia społeczeństwa (rozboje, rabunki, kradzieże popełnione w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego).

O problemie narkomanii niechętnie informują pedagodzy czy rodzice osób uzależnionych lub zażywających narkotyki. Problem ten na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie jest trudny do ustalenia i brak jest dokładnych danych dotyczących istnienia i skali zjawiska na terenie Gminy. Przeciwdziałaniem w zakresie narkomanii zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odpowiedzialna za coroczne opracowanie i realizację „*Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii*”. Celami głównymi Programu są:

- zwiększanie zaangażowania społeczności lokalnych w zapobieganiu używaniu środków psychoaktywnych poprzez organizowanie i prowadzenie na terenie placówek oświatowych i opiekuńczo wychowawczych programów profilaktycznych,
- podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku,
- zwiększenie liczby kompetentnych realizatorów programów profilaktycznych,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkotyczne pomocy psychospołecznej i prawnej oraz prowadzenie działalności informacyjnej

Realizacja zadań ujętych w Programie będzie następowała poprzez:

- zlecenie realizacji zadań szkołom prowadzonym przez Gminę,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi, kluby i organizacje sportowe i innymi instytucjami.

3.2.4. Ubóstwo

Ustawa o pomocy społecznej definiuje ubóstwo na podstawie mieszczania się dochodu rodziny lub osoby w tzw. minimum socjalnym. Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie minimum socjalnego.

Podstawowym powodem ubóstwa jest bezrobocie.

Zjawisko ubóstwa najbardziej widoczne jest w rodzinach wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (w tym głównie z zasiłków dla bezrobotnych i świadczeń pomocy społecznej).

Ośrodek Pomocy Społecznej zobowiązany jest udzielić wsparcia osobom żyjącym na poziomie minimum socjalnego.

Systematycznie od 2008 roku notowane jest zmniejszanie się problemu ubóstwa. W 2012 roku problem ten dotyczył 294 rodzin liczących 901 osób.

Tabela 22. Liczba osób objętych pomocą OPS w Sępólnie Krajeńskim z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba rodzin	501	485	346	343	294
Liczba osób w tych rodzinach	1 709	1 693	1 092	1 111	901

Źródło: Dane OPS w Sępólnie Krajeńskim

3.2.5. Bezdomność

Zjawisko bezdomności w Gminie Sępólno Krajeńskie odgrywa marginalne znaczenie pod względem liczby osób nią dotkniętych, jednakże jest trudne do rozwiązania.

Na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie nie funkcjonuje schronisko dla bezdomnych.

W 2012 roku pomocą OPS w Sępólnie Krajeńskim z powodu bezdomności było objętych 16 osób.

Tabela 23. Liczba osób objętych pomocą OPS w Sępólnie Krajeńskim z powodu bezdomności

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba osób bezdomnych	4	7	7	9	16

Źródło: Dane OPS w Sępólnie Krajeńskim

3.2.6. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można najogólniej określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody. Do najczęstszych przyczyn przemocy należą: alkoholizm, konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, rozwody. Ofiarami przemocy są zazwyczaj kobiety i dzieci, rzadziej mężczyźni.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie reguluje cele i działania w zakresie przemocy w rodzinie w Gminie Sępólno Krajeńskie. Głównym celem Programu jest „zwiększenie skuteczności przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie w Gminie Sępólno Krajeńskie”. Realizacją zadań ujętych w programie zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny, którego członkami są przedstawiciele

pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policji, kuratorskiej służby sądowej, oświaty, ochrony zdrowia i lokalnych organizacji pozarządowych.

Z danych KPP w Sępólnie Krajeńskim wynika, że w latach 2008-2012 liczba interwencji domowych związanych z przemocą w rodzinie oraz liczba sporządzonych Niebieskich Kart ulegała zmianom, ostatecznie w 2012 roku była ona niższa niż w roku 2008.

Tabela 24. Interwencje domowe w Gminie Sępólno Krajeńskie dotyczące przemocy w rodzinie

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba interwencji domowych, w tym:	244	284	280	296	298
- dotyczących przemocy w rodzinie	170	192	187	115	117
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	170	192	187	115	117

Źródło: Dane KPP w Sępólnie Krajeńskim

3.2.7. Przestępczość

Na przestrzeni lat 2008 – 2012 na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie liczba przestępstw wzrosła o 26%. Wzrost o 50% nastąpił w zakresie kradzieży, o 75% w zakresie kradzieży z włamaniem. Powodem takiego stanu może być coraz większe ubóstwo i bezrobocie szerzące się wśród społeczności lokalnej. Zmalała natomiast liczba rozbojów oraz bójek i pobić.

Tabela 25. Przestępstwa na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba przestępstw, w tym:	325	461	433	440	409
- kradzież rzeczy obcej	40	50	50	66	60
- kradzież z włamaniem	20	43	23	33	35
- rozboje	5	25	7	6	3
- bójki i pobicia	4	2	2	1	1
- uszczerbek na zdrowiu	4	5	8	9	7

Źródło: Dane KPP Sępólno Krajeńskie

3.2.8. Osoby starsze

Starość i starzenie się – to pojęcia, które nie zostały jeszcze jednoznacznie zdefiniowane, zarówno przez nauki biologiczne jak i społeczne. Pierwsze z tych pojęć traktowane jest jako zjawisko, faza życiowa, drugie natomiast jest procesem przebiegającym w trzech płaszczyznach: biologicznej, psychologicznej i społeczno-socjalnej.

Za podstawowe cechy starości uważa się: znaczny spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym, psychospołecznym, postępujące ograniczenie samodzielności życiowej, stopniowe nasilenie się zależności od otoczenia.

Najważniejszymi problemami osób starszych są: samotność, choroba, inwalidztwo, życie w ubóstwie i poczucie nieprzydatności. Wszechobecny „kult młodości” prowadzi do marginalizacji osób starszych jako zbiorowości i stopniowego eliminowania ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego.

Według danych epidemiologicznych, ok. 95% Polaków starzeje się w sposób niefizjologiczny, wraz z wiekiem pojawia się niedołężność, niedowidzenie, głuchota, ośpienie, niesprawność ruchowa.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 r. ż. – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 r. ż. – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 r. ż. i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Z danych GUS wynika, że w 2012 roku w Gminie Sępólno Krajeńskie mieszkało 3 028 osób starszych, z czego większość – około 57% stanowiły kobiety. Liczebność poszczególnych grup wiekowych maleje, jednak w każdej zauważalna jest przewaga kobiet.

Tabela 26. Osoby starsze na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie w 2012 r.

Grupa wiekowa	ogółem	mężczyźni	kobiety
60-64	1 003	474	529
65-69	570	271	299
70-74	480	217	263
75-79	438	165	273
80-84	317	110	207
85 i więcej	220	52	168
ogółem	3 028	1 289	1 739

Źródło: Dane GUS

Do organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie, których działania mają wspomóc osoby starsze, zaliczamy:

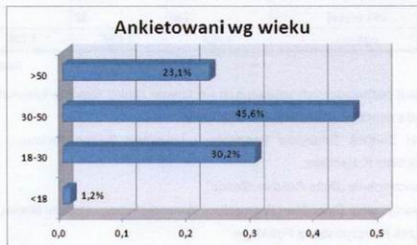
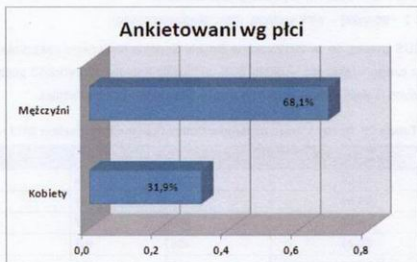
- Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy z siedzibą w Sępólnie Krajeńskim,
- Stowarzyszenie „Duże Różowe Słońce”,
- Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów – Weterani Pracy – Oddział Miejski,
- Związek Nauczycielstwa Polskiego.

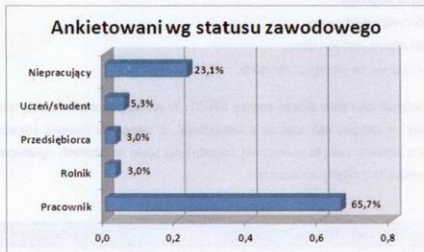
3.3. Wyniki badania ankietowego

W listopadzie 2013 roku przeprowadzono ankietę wśród mieszkańców Gminy Sępólno Krajeńskie w celu zdiagnozowania sytuacji społecznej Gminy.

Ankieta składała się z 16 pytań zamkniętych dotyczących strefy społecznej oraz z pytania otwartego, w którym poproszono ankietowanych o wskazanie konkretnych propozycji działań w celu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom na terenie Gminy w następujących obszarach: wsparcie ubogich, poprawa sytuacji niepełnosprawnych, poprawa dostępu do służby zdrowia, działania na rzecz osób starszych, bezpieczeństwo.

Udział w ankiecie wzięło 166 osób. Charakterystykę osób ankietowanych przedstawiono poniżej, natomiast wyniki ankiety dotyczące pytań otwartych i zamkniętych stanowią Załącznik 1 do niniejszej Strategii.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najprostszych i najczęściej stosowanych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **Strengths** (silne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse), **Threats** (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** - to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** - to wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.

- **MOCNE STRONY** - to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).
- **SŁABE STRONY** - to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono dwie tabele analizy SWOT. W jednej prezentowane są mocne i słabe strony gminy, w drugiej zaś szanse i zagrożenia. Z uwagi na materię opracowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabelach ograniczono do sfer mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 27. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • zapewniony dostęp do profesjonalnej służby zdrowia (w tym realizacja wielu badań profilaktycznych w zakresie opieki zdrowotnej); • dobrze funkcjonujący system oświaty (w tym zapewnienie dostępu do przedszkoli i żłobka); • dobrze funkcjonująca oferta kulturalna i sportowa (CKiS, biblioteki, świetlice wiejskie, liczne imprezy kulturalne i sportowe); • działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych udzielających w zakresie pomocy społecznej; • dobra współpraca OPS z organizacjami pozarządowymi przy realizacji wielu programów wsparcia w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu; • kompetentne i sprawne działanie Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim; • funkcjonowanie Punktu Interwencji Kryzysowej i Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; • spadek zjawiska przemocy w rodzinie, a tym samym liczby założonych Niebieskich Kart; • posiadanie własnych lokali socjalnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby podmiotów gospodarczych; • niepokojąco wysokie wskaźniki bezrobocia na terenie gminy, zwłaszcza w grupie osób w wieku 25-44 lata i wśród osób pozostających bez pracy od 1 do 12 m-cy; • wzrost bezrobocia wśród osób z wykształceniem wyższym i średnim; • wysoki odsetek osób dotkniętych ubóstwem, niepełnosprawnością i bezdomnością; • niski poziom wykształcenia mieszkańców, zwłaszcza osób bezrobotnych; • występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług; • brak dostatecznie rozwiniętej infrastruktury społecznej; • wzrost przestępczości na terenie Gminy; • brak faktycznych danych na temat osób uzależnionych od narkotyków; • brak odpowiedniej oferty dla osób starszych.

<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby osób uzależnionych od alkoholu zgłoszonych na Komisję; • malejąca liczba osób objętych wsparciem OPS z tytułu ubóstwa. 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • bliskość Bydgoszczy umożliwiającą korzystanie z usług społecznych oferowanych w mieście wojewódzkim; • wzrost liczby mieszkańców Gminy; • dodatni przyrost naturalny; • wyhamowanie negatywnych trendów dotyczących migracji oraz wzrost liczby urodzeń spowodowanych prorodzinną polityką państwa; • dotacje z Unii Europejskiej przyznawane w ramach funduszy pomocowych; • utrzymanie się pozytywnych trendów dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; • efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej, koordynacja tych działań. 	<ul style="list-style-type: none"> • negatywne trendy demograficzne (w tym starzenie się społeczeństwa i spadek populacji w wieku przedprodukcyjnym); • ujemne saldo migracji; • konkurencja pomiędzy gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizację inwestycji; • odpływ najbardziej przedsiębiorczych i wykształconych osób z terenu gminy; • utrudnienia organizacyjne w dostępie do środków pomocowych UE, brak wystarczających środków na „wkład własny”; • tendencje dotyczące wzrostu przestępczości na terenie gminy, zwłaszcza w odniesieniu do nieletnich i młodocianych; • dalsze pogarszanie opłacalności produkcji rolnej i ubożenie mieszkańców; • rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych; • pojawianie się nowych zagrożeń (narkomania); • bierność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych.

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z tabeli analizy SWOT, wiele zagrożeń dla rozwoju Gminy Sępólno Krajeńskie dotyczy szeroko rozumianej polityki społecznej. Zjawiska takie jak bezrobocie i ubóstwo z jednej strony są wynikiem określonych procesów społeczno-gospodarczych, z drugiej zaś same potrafią generować nowe problemy w postaci uzależnień czy przemocy w rodzinie. Ich rozwiązanie wymaga kompleksowego podejścia do zastanej rzeczywistości, ze szczególnym uwzględnieniem osób, które zagrożone są wykluczeniem społecznym. Jak pokazują dotychczasowe doświadczenia łatwo stać się beneficjentem systemu pomocy społecznej, o wiele trudniej jednak powrócić na drogę samodzielności i odpowiedzialności za byt własny i losy rodziny. Dlatego też w proponowanych działaniach położono duży nacisk na profilaktykę, działania edukacyjne i terapeutyczne.

4. Prognoza zmian w zakresie objętych strategią

Prognoza zawiera informacje o potrzebach, problemach i zasobach danej społeczności lokalnej, które:

- wynikają z analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach (z diagnozy sytuacji społecznej),
- uwzględniają tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w jakim będzie realizowana strategia, czyli lat 2014-2020.

4.1. Prognoza demograficzna¹

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie *Prognozy dla powiatu sępoleńskiego na lata 2011-2035* opracowanej przez GUS prognozuje się, że w latach 2014-2020 liczba urodzeń żywych będzie się zmniejszała, a liczba zgonów będzie rosła, tym samym, przyrost naturalny na terenie Gminy będzie maleł. W perspektywie do 2017 roku przyrost naturalny będzie dodatni, w 2017 roku prognozuje się, że liczba urodzeń będzie równa liczbie zgonów, zaś od 2018 roku przyrost naturalny będzie przyjmował wartości ujemne i zjawisko będzie się pogłębiało.

Tabela 28. Prognoza przyrostu naturalnego w Gminie Sępólno Krajeńskie do 2020 roku

Lata	urodzenia	zgony	przyrost naturalny
2014	164	152	12
2015	161	153	9
2016	158	154	4
2017	154	154	0
2018	150	155	-6
2019	146	156	-10
2020	142	156	-14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Zgodnie z prognozą do 2020 roku, saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały w Gminie Sępólno Krajeńskie będzie przyjmowało wartości ujemne i przez cały okres 2014-2020 będzie kształtowało się na prawie niezmiennym poziomie. Oznacza to przewagę osób wyprowadzających się z Gminy nad osiedlającymi się na jej terenie. Ujemne saldo migracji będzie jedną z przyczyn spadku liczby ludności na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie w kolejnych latach.

¹ Prognoza demograficzna została opracowana w oparciu o *Prognozę dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011-2035* opracowaną przez GUS.

Tabela 29. Prognoza salda migracji w Gminie Sępólno Krajeńskie do 2020 roku

Lata	napływ	odpływ	saldo migracji
2014	189	202	-13
2015	185	199	-14
2016	181	195	-14
2017	174	188	-14
2018	163	176	-13
2019	156	169	-13
2020	152	166	-14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

PROGNOZA LUDNOŚCI

Na podstawie Prognozy ludności sporządzonej przez GUS dla powiatu sępoleńskiego, zaprognozowano liczbę mieszkańców Gminy Sępólno Krajeńskie w perspektywie do 2020 roku. Z analizy danych zawartych w tabeli 30 wynika, że liczba mieszkańców Gminy w latach 2014-2020 będzie systematycznie malała. Do przyczyn tych niekorzystnych zmian zaliczyć można:

- systematycznie malejący, a od 2018 roku ujemny przyrost naturalny,
- utrzymujące się ujemne saldo migracji wewnętrznych.

Tabela 30. Prognoza liczby ludności Gminy Sępólno Krajeńskie

Lata	Prognoza liczby mieszkańców powiatu sępoleńskiego	Trend	Prognoza dla Gminy Sępólno Krajeńskie
2014	40 974	0,9996828	16 093
2015	40 943	0,9992434	16 081
2016	40 900	0,9989498	16 064
2017	40 863	0,9990954	16 050
2018	40 817	0,9988743	16 031
2019	40 747	0,9982850	16 004
2020	40 683	0,9984293	15 979

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

PROGNOZA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

Struktura ludności według wieku będzie ulegać dynamicznym zmianom, praktycznie w całym prognozowanym okresie. Zmiany te są przede wszystkim konsekwencją demograficznego „falowania”, tj. pojawiania się na przemian wyżów i niżów demograficznych, których efekty nakładają się na siebie z różną siłą w różnych okresach, powodując bardziej widoczne

zmiany w procesach dzietności i umieralności, natomiast w mniejszym stopniu oddziałują na tę strukturę zmiany w rozmiarach migracji zagranicznych definitywnych, czyli migracji na pobyt stały, a szczególnie emigracji.

Analizując dane zawarte w tabeli 31 należy zauważyć, że w latach 2014-2020 prognozuje się:

- wzrost liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, co w dłuższej perspektywie przełoży się na wzrost zasobów siły roboczej na lokalnym rynku pracy,
- zmniejszenie się liczby ludności w wieku produkcyjnym, co wpłynie niekorzystnie na aktualne zasoby siły roboczej,
- wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, przez co zwiększy się obciążenie systemu finansów publicznych kosztami opieki zdrowotnej kosztami opieki nad osobami starszymi.

Wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym może przyczynić się do większej aktywności fizycznej i zawodowej osób starszych, co korzystnie może wpłynąć na rozwój Gminy.

Tabela 31. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Gminy Sępólno Krajeńskie do 2020 roku

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Prognoza ludności wg wieku							
0-4 lata	1 066	1 055	1 038	1 021	1 000	978	952
5-9 lat	981	1 018	1 033	1 046	1 042	1 035	1 025
10-14 lat	846	835	855	885	924	971	1 008
15-19 lat	960	926	892	849	824	793	783
20-24 lata	1 155	1 103	1 039	1 007	972	937	905
25-29 lat	1 308	1 267	1 241	1 192	1 154	1 103	1 058
30-34 lata	1 322	1 333	1 329	1 308	1 260	1 223	1 187
35-39 lat	1 120	1 128	1 152	1 199	1 249	1 290	1 300
40-44 lata	1 011	1 068	1 086	1 090	1 093	1 106	1 115
45-49 lat	908	894	915	933	967	1 002	1 057
50-54 lata	1 061	1 005	959	934	908	894	881
55-59 lat	1 209	1 198	1 181	1 123	1 086	1 027	976
60-64 lata	1 031	1 053	1 082	1 110	1 130	1 143	1 134
65-69 lat	725	827	862	912	926	934	958
70-74 lata	428	407	440	488	559	634	725
75-79 lat	418	409	393	375	361	352	336
80-84 lata	311	308	313	313	307	304	298
Powyżej 85	233	247	254	264	271	277	282
RAZEM	16 093	16 081	16 064	16 050	16 031	16 004	15 979

Prognoza ludności wg ekonomicznych grup wieku							
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	2 894	2 908	2 926	2 952	2 965	2 985	2 985
Ludność w wieku produkcyjnym	10 054	9 922	9 793	9 635	9 512	9 375	9 261
Ludność w wieku poprodukcyjnym	3 146	3 251	3 344	3 462	3 554	3 644	3 732

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

PROGNOZA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Jednym z ważniejszych czynników określających rozwój społeczeństwa jest stały wzrost poziomu wykształcenia. W ciągu dziewięciu lat dzielących spisy powszechne obserwuje się dynamiczne zmiany, które wpłynęły w sposób znaczący na zmianę struktury ludności według poziomu wykształcenia.

Obserwowane trendy dążenia dużych grup ludności do podwyższania i uzupełniania wykształcenia pozwalają sądzić, że dane dotyczące wykształcenia z roku na rok będą ulegały znaczącej poprawie. Dotyczy to jednak głównie osób z wykształceniem średnim, które uzyskują wykształcenie wyższe. Opisane tendencje dotyczące kształcenia dorosłych nie dotyczą niestety osób starszych z wykształceniem podstawowym.

4.2. Prognoza problemów społecznych²

BEZROBOCIE

Zgodnie z raportem NBP nt. inflacji, stopa bezrobocia w 2014 odnotuje wzrost do 12,1% i do 12,4% w roku 2015. Również dane z urzędów pracy wskazują na dalszy wzrost stopy bezrobocia w kolejnych miesiącach (po uwzględnieniu czynników sezonowych).

W związku z tym prognozuje się, że również na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie stopa bezrobocia będzie wzrastała w kolejnych latach. Przyczyną wzrostu bezrobocia będzie spadek liczby podmiotów gospodarczych na terenie Gminy, a tym samym spadek liczby osób pracujących.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

W związku z tym, że zgodnie z prognozami liczby ludności na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie do 2020 roku, liczba osób w wieku przedprodukcyjnym będzie się zmniejszała, to nie przewiduje się wzrostu osób niepełnosprawnych na tym terenie.

² Prognoza problemów społecznych została sporządzona przy założeniu, że nie uwzględnia ona potencjalnych działań organizacji i instytucji publicznych działających w zakresie pomocy społecznej (w tym działań OPS w Sępólnie Krajeńskim), które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów społecznych.

Ewentualny wzrost osób niepełnosprawnych może wynikać z migracji nowych mieszkańców na teren Gminy Sępólno Krajeńskie.

UZALEŻNIENIA

Spżycie alkoholu stopniowo staje się sposobem na złagodzenie psychicznego cierpienia odczuwanego przez daną osobę, a tym samym dominującym środkiem na pokonanie codziennych przeciwności i problemów.

Jedną z głównych przyczyn uzależnień są problemy materialne będące konsekwencją bezrobocia. W związku z tym, że na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie prognozuje się wzrost poziomu bezrobocia, to należy również prognozować wzrost uzależnień (zwłaszcza od alkoholu) z tym związanych.

UBÓSTWO

Podstawowym powodem ubóstwa jest bezrobocie. W związku z tym, że na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie prognozuje się w kolejnych latach wzrost bezrobocia, to należy również zakładać spadek dochodów własnych gospodarstw domowych, a tym samym spadek ich zamożności i wzrost ubóstwa.

PRZEMOC W RODZINIE

Do jednych z najczęstszych przyczyn przemocy w rodzinie zaraz po braku umiejętności panowania nad gniewem i złością, zalicza się uzależnienie od alkoholu. W związku z tym, że w kolejnych latach problem uzależnienia alkoholowego na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie prawdopodobnie będzie się pogłębiał bez podjęcia odpowiednich działań profilaktycznych, to należy zakładać, że nasili się również zjawisko przemocy w rodzinie.

BEZDOMNOŚĆ

Nie prognozuje się zmian w tym zakresie. Ewentualny wzrost liczby osób bezdomnych może wynikać z:

- prognozowanego pogłębiającego się ubóstwa i bezrobocia – niskie dochody mogą nie wystarczyć na pokrycie opłat czynszowych za mieszkanie. Wysoka zalega z tego tytułu może być z kolei powodem do eksmisji, która jest już tylko krokiem do bezdomności;
- prognozowanego wzrostu uzależnień – osoby uzależnione od alkoholu lub narkotyków mogą być nieakceptowane przez członków rodziny i mogą zostać przez nich odrzucone i wygnane z domu;

- przemocy w rodzinie – ofiary przemocy w rodzinie (zwłaszcza kobiety z dziećmi) bardzo często pod wpływem przymusu lub dobrowolnie opuszczają dom bez żadnych środków do życia w obronie przed przemocą ze strony jednego z członków rodziny.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Prognozowany wzrost poziomu bezrobocia oraz wzrost uzależnień mogą być powodem do zwiększania się liczby przestępstw na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie.

Bezrobocie przyczyni się głównie do wzrostu liczby przestępstw w zakresie włamań i drobnych kradzieży. Z kolei uzależnienia od środków odurzających (tj. alkohol, narkotyki) mogą być główną przyczyną bójek i rozbojów.

OSOBY STARSZE

Jednym z głównych problemów demograficznych w Polsce jest zjawisko starzenia się społeczeństwa oraz stały wzrost liczby osób w wieku emerytalnym. Według przewidywań GUS liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie z niemal 6,5 mln w 2010 r. do co najmniej 9,6 mln w roku 2035, co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju.

Tabela 32. Prognoza ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
60-64 lata	1 031	1 053	1 082	1 110	1 130	1 143	1 134
65-69 lat	725	827	862	912	926	934	958
70-74 lata	428	407	440	488	559	634	725
75-79 lat	418	409	393	375	361	352	336
80-84 lata	311	308	313	313	307	304	298
Powyżej 85	233	247	254	264	271	277	282
Razem	3 146	3 251	3 344	3 462	3 554	3 644	3 732

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035 opracowanej przez GUS

Zgodnie z prognozami ludności na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie wynika, że przewiduje się wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym. Tym samym należy zakładać, że w kolejnych latach nasili się zjawisko problemów społecznych dotyczących tej grupy społecznej. Do problemów tych należą przede wszystkim:

- samotność,
- choroby,
- inwalidztwo,
- życie w ubóstwie,
- poczucie nieprzydatności,

- uzależnienie funkcjonalne, które pogłębia brak – w dostatecznej ilości i odpowiednich rodzajów – sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego.

Tabela 33. Prognoza problemów społecznych na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie

Problem społeczny	Prognozowane zmiany w stosunku do stanu aktualnego
Bezrobocie	Wzrost
Niepełnosprawność	Stagnacja
Uzależnienie od alkoholu	Wzrost
Uzależnienie od narkotyków	Wzrost
Ubóstwo	Wzrost
Bezdomność	Stagnacja
Przemoc w rodzinie	Wzrost
Przestępczość	Wzrost
Problemy osób starszych	Wzrost

Źródło: Opracowanie własne

4.3. Prognoza zmian

W rezultacie podjętych działań ujętych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2014-2020” przewiduje się wzrost zaufania mieszkańców do instytucji pomocowych, wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców Gminy Sępólno Krajeńskie oraz zmniejszenia zasięgu występujących na jej terenie problemów społecznych. Strategia przewiduje m.in. zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy, zwiększenie więzi rodzinnych, spadek dysfunkcji rodziny wynikającej z uzależnień i przemocy w rodzinie oraz poprawę opieki zdrowotnej dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Prognozuje się, że założenia niniejszej *Strategii* (...) zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału we wspólnym rozwiązywaniu pojawiających się problemów. Wdrożenie działań spowoduje:

- poprawę bezpieczeństwa socjalnego obywateli,
- zmniejszenie ryzyka wykluczenia społecznego wśród części mieszkańców,
- poprawę warunków ich życia,
- zwiększenie liczby miejsc na lokalnym rynku pracy,
- wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- poprawę stanu zdrowia, w tym szczególnie osób starszych i niepełnosprawnych,
- zmniejszenie dysproporcji w dostępie do usług społecznych przez osoby niepełnosprawne,

- zmniejszenia zjawiska przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniem od alkoholu.

Wprowadzone zmiany zostaną osiągnięte poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających dla dobra mieszkańców Gminy Sępólno Krajeńskie w zakresie pomocy społecznej. W ramach tej współpracy realizowane będą liczne programy pomocowe skierowane do konkretnych grup dotkniętych problemami społecznymi.

5. Cele strategiczne projektowanych zmian

Przeprowadzona diagnoza społeczna, zwłaszcza w zakresie problemów społecznych, a także prognoza zmian w zakresie objętym strategią, pozwoliły na określenie **wizji rozwoju** Gminy Sępólno Krajeńskie w zakresie polityki społecznej, którą jest:

„GMINA SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE – SILNE RODZINY, AKTYWNI MIESZKAŃCY SOLIDARYZUJĄCY SIĘ Z GRUPAMI ZAGROŻONYMI WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM POPRZEC SPRAWNY SYSTEM POMOCY W ZAKRESIE ZASPOKAJANIA PODSTAWOWYCH POTRZEB OSÓB I RODZIN ZAGROŻONYCH MARGINALIZACJĄ ORAZ ROZWÓJ AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ.”

Tak sformułowany cel główny obejmuje wszystkie obszary problemowe niniejszej Strategii i adresowany jest do wszystkich obecnych jak i potencjalnych mieszkańców Gminy Sępólno Krajeńskie, których warunki i poziom życia odbiegają od przeciętnego.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników OPS w Sępólnie Krajeńskim oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, wytypowano **8 obszarów priorytetowych**:

- I. Rodzina.
- II. Osoby bezrobotne.
- III. Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
- IV. Osoby niepełnosprawne.
- V. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie.
- VI. Osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków.
- VII. Osoby starsze.
- VIII. Osoby bezdomne.

Dla każdego z ww. obszarów wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację celu głównego.

Cel strategiczny 1. Umacnianie rodzin z terenu Gminy Sępólno Krajeńskie w ich prawidłowym funkcjonowaniu.

Cel strategiczny 2. Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie.

Cel strategiczny 3. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Gminy Sępólno Krajeńskie dotkniętych ubóstwem.

Cel strategiczny 4. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.

Cel strategiczny 5. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków.

Cel strategiczny 6. Zahamowanie zjawiska uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz łagodzenie jego skutków.

Cel strategiczny 7. Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.

Cel strategiczny 8. Przyjazna polityka mieszkaniowa i przeciwdziałanie bezdomności.

6. Kierunki niezbędnych działań

Aby móc skutecznie realizować Strategię, konieczne jest wskazanie niezbędnych działań w ramach zdefiniowanych celów strategicznych. Działania te zostały zapisane w postaci celów operacyjnych.

Tabela 34. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań
Cel strategiczny 1. Umacnianie rodzin z terenu Gminy Sępólno Krajeńskie w ich prawidłowym funkcjonowaniu.	1.1. Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodzin z dysfunkcjami. 1.2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju. 1.3. Wzmacnianie integracji członków rodzin z terenu Gminy.
Cel strategiczny 2. Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie.	2.1. Organizowanie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu (m.in. szkoleń dla bezrobotnych, przekwalifikowania, pomoc w otwieraniu własnej działalności gospodarczej). 2.2. Organizowanie wspólnie z PUP w Sępólnie Krajeńskim zatrudnienia dla osób długotrwale bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych. 2.3. Organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych. 2.4. Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.
Cel strategiczny 3. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Gminy Sępólno Krajeńskie dotkniętych ubóstwem.	3.1. Udzielanie pomocy materialnej rodzinom ubogim. 3.2. Zatrudnienie asystenta rodziny w rodzinach z dysfunkcjami opiekuńczo-wychowawczymi. 3.3. Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych kwalifikacji, kompetencji zawodowych i społecznych. 3.4. Włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do aktywnych form wsparcia prowadzonych przez OPS w Sępólnie Krajeńskim.

<p>Cel strategiczny 4. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.</p>	<p>4.1. Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi. 4.2. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej. 4.3. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych. 4.4. Udzielenie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą. 4.5. Zapewnienie dostępu do rehabilitacji. 4.6. Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym w życiu kulturalno-społecznym Gminy.</p>
<p>Cel strategiczny 5. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków.</p>	<p>5.1. Wsparcie psychologiczne, prawne i socjalne osób dotkniętych przemocą w rodzinie. 5.2. Wzmocnienie współpracy służb publicznych ze społecznością lokalną w zakresie wykrywania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie. 5.3. Podjęcie odpowiednich działań wobec sprawców przemocy w rodzinie.</p>
<p>Cel strategiczny 6. Zahamowanie zjawiska uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz łagodzenie jego skutków.</p>	<p>6.1. Zapewnienie dzieciom ochrony przed skutkami alkoholizmu rodziców. 6.2. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od alkoholu i narkotyków. 6.3. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków. 6.4. Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz rodzin, w których istnieje problem alkoholizmu lub narkomanii jednego z członków. 6.5. Wspieranie działalności instytucji i stowarzyszeń prowadzonej w zakresie rozwiązywania problemu alkoholizmu i narkomanii.</p>
<p>Cel strategiczny 7. Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.</p>	<p>7.1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych. 7.2. Zwiększenie udziału osób starszych w rekreacji, kulturze i wypoczynku. 7.3. Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych. 7.4. Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.</p>
<p>Cel strategiczny 8. Przyjazna polityka mieszkaniowa i przeciwdziałanie bezdomności.</p>	<p>8.1. Stworzenie zaplecza mieszkań komunalnych. 8.2. Pozyskiwanie lokali socjalnych na cele osób zagrożonych bezdomnością. 8.3. Prowadzenie atrakcyjnej polityki czynszowej w stosunku do gminnych mieszkań komunalnych. 8.4. Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym. 8.5. Zapewnienie osobom bezdomnym wsparcia psychicznego, profesjonalnego poradnictwa i opieki zdrowotnej.</p>

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizacja postanowień Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest obowiązkiem władzy wykonawczej gminy, a więc Burmistrza Sępólna Krajeńskiego. Dysponuje on

niezbędnym w tym celu aparatem wykonawczym. We wprowadzaniu w życie poszczególnych celów czynnie uczestniczyć będą przede wszystkim pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskiej, którzy realizują zadania własne gminy właśnie w zakresie pomocy społecznej.

Ponadto w realizacji strategii można oczekiwać wsparcia i pomocy niżej wymienionych instytucji:

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie;
- Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności;
- Powiatowego Urzędu Pracy;
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Komendy Powiatowej Policji w Sępólnie Krajeńskiej,
- lokalnych stowarzyszeń.

Niniejsza Strategia będzie również wdrażana poprzez realizację gminnych programów i projektów realizowanych przez ww. podmioty i instytucje współdziałające na poziomie gminy. Do najważniejszych programów i narzędzi służących wdrożeniu Strategii należy zaliczyć:

- kontrakt socjalny,
- gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii,
- gminny program wspierania rodziny,
- programy i projekty związane z przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją zawodową mieszkańców, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Działania określone w niniejszej Strategii mogą być realizowane na różnych poziomach - począwszy od samodzielnej realizacji działania przez OPS lub inne podmioty, poprzez współpracę partnerską, aż po zlecenie realizacji zadań publicznych podmiotom zewnętrznym w trybie określonym przepisami prawa.

Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego strategii.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie” obejmują lata 2014-2020, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób ciągły zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy finansowane z jej dochodów;
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszy krajowych (PFRON);
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

8. Wskaźniki realizacji działań

W celu śledzenia postępów w realizacji strategii będzie ona na bieżąco monitorowana. Monitorowanie pozwoli z jednej strony na ocenę oczekiwanych wyników już przyjętych zadań, jak i ewentualne korekty w tych zadaniach. Strategia z założenia jest dokumentem otwartym, natomiast jej materia (rzeczywistość społeczna) podlega ciągłym zmianom. Dlatego też konieczne jest elastyczne reagowanie na pojawiające się problemy i wyzwania. Oceny tej dokonywać będzie OPS w Sępólnie Krajeńskim.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągania celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Wskaźnikiem realizacji celów strategicznych będzie zmniejszająca się ilość świadczeniobiorców oraz zmniejszanie się strumienia środków na bezpośrednie wsparcie najbardziej potrzebujących.

Tabela 35. Wskaźniki realizacji działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźnik realizacji działania
<p>Cel strategiczny 1. Umacnianie rodzin z terenu Gminy Sępólno Krajeńskie w ich prawidłowym funkcjonowaniu</p>	<p>1.1. Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodzin z dysfunkcjami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wysokość świadczeń pieniężnych przyznanych rodzinom z dysfunkcjami - liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS - liczba utworzonych grup wsparcia dla rodzin z dziećmi sprawiającymi problemy wychowawcze
	<p>1.2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci i młodzieży objętych programem dożywiania - liczba dzieci młodzieży korzystających z wypoczynku zimowego i letniego - liczba organizowanych zajęć w ramach świetlic socjoterapeutycznych - liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą OPS
	<p>1.3. Wzmacnianie integracji członków rodzin z terenu Gminy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba spotkań z psychoterapeutą zorganizowanych dla rodziców i dzieci sprawiających problemy wychowawcze - liczba rodzin objętych wsparciem w zakresie wzmacniania integracji jej członków
<p>Cel strategiczny 2. Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie.</p>	<p>2.1. Organizowanie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu (m.in. szkoleń dla bezrobotnych, przekwalifikowania, pomoc w otwieraniu własnej działalności gospodarczej).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych projektów, - liczba przeprowadzonych szkoleń dla osób bezrobotnych - liczba przekwalifikowanych osób bezrobotnych, - liczba osób bezrobotnych biorących udział w szkoleniach
	<p>2.2. Organizowanie wspólnie z PUP w Sępólnie Krajeńskim zatrudnienia dla osób długotrwale bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac społecznych
	<p>2.3. Organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych
	<p>2.4. Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób bezrobotnych, które znalazły zatrudnienie - liczba osób bezrobotnych, którym udzielono wsparcia w znalezieniu pracy

<p>Cel strategiczny 3. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Gminy Sępólno Krajeńskie dotkniętych ubóstwem.</p>	3.1. Udzielanie pomocy materialnej rodzinom ubogim.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin ubogich, którym udzielono wsparcia – wysokość udzielonego wsparcia finansowego
	3.2. Zatrudnienie asystenta rodziny w rodzinach z dysfunkcjami opiekuńczo-wychowawczymi.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin, które skorzystały z pomocy asystenta rodziny
	3.3. Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych kwalifikacji, kompetencji zawodowych i społecznych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób objętych wsparciem – liczba osób, które nabyły nowe kwalifikacje i kompetencje zawodowe
	3.4. Włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do aktywnych form wsparcia prowadzonych przez OPS w Sępólnie Krajeńskim.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób objętych aktywnymi formami wsparcia
<p>Cel strategiczny 4. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.</p>	4.1. Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego – liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego – liczba udzielonych porad psychologicznych
	4.2. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba obiektów użyteczności publicznej, w których zniesiono bariery architektoniczne
	4.3. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach – liczba osób niepełnosprawnych, które uzyskały zatrudnienie w wyniku odbytych szkoleń
	4.4. Udzielenie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego – liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia finansowego – wysokość udzielonego wsparcia finansowego
	4.5. Zapewnienie dostępu do rehabilitacji.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba ofert w zakresie dostępu do rehabilitacji skierowanych do osób niepełnosprawnych przez Gminę
	4.6. Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym w życiu kulturalno-społecznym Gminy.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w imprezach kulturalnych na terenie Gminy – liczba imprez kulturalnych, w których udział mogą brać osoby

		niepełnosprawne
Cel strategiczny 5. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków.	5.1. Wsparcie psychologiczne, prawne i socjalne osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba udzielonych porad prawnych - liczba udzielonych porad psychologicznych i socjalnych - liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały ze wsparcia
	5.2. Wzmocnienie współpracy służb publicznych ze społecznością lokalną w zakresie wykrywania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba interwencji policyjnych z powodu przemocy w rodzinie - liczba założonych „Niebieskich Kart”
	5.3. Podjęcie odpowiednich działań wobec sprawców przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba sprawców przemocy w rodzinie skierowanych na leczenie
Cel strategiczny 6. Zahamowanie zjawiska uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz łagodzenie jego skutków.	6.1. Zapewnienie dzieciom ochrony przed skutkami alkoholizmu rodziców.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci, którym udzielono pomocy z powodu alkoholizmu rodziców
	6.2. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od alkoholu i narkotyków.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia alkoholowego - liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od narkotyków - liczba publikacji, materiałów informacyjnych - liczba uczestników przeprowadzonych działań profilaktycznych
	6.3. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób uzależnionych od alkoholu, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej - liczba osób uzależnionych od narkotyków, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej
	6.4. Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz rodzin, w których istnieje problem alkoholizmu lub narkomanii jednego z członków.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba udzielonych porad - liczba osób uzależnionych od alkoholu, które skorzystały z porad punktu konsultacyjnego - liczba osób uzależnionych od narkotyków, które skorzystały z porad punktu konsultacyjnego - liczba rodzin, w których istnieje problem alkoholizmu jednego z członków, a którym udzielono porady - liczba rodzin, w których istnieje problem uzależnienia od narkotyków jednego z członków, a którym udzielono porady

	6.5. Wspieranie działalności instytucji i stowarzyszeń prowadzonej w zakresie rozwiązywania problemu alkoholizmu i narkomanii.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba instytucji i stowarzyszeń prowadzących działalność w zakresie rozwiązywania problemu alkoholizmu – liczba instytucji i stowarzyszeń prowadzących działalność w zakresie rozwiązywania problemu narkomanii – liczba wspólnie zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie zwalczania alkoholizmu – liczba wspólnie zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie zwalczania narkomanii – wartość udzielonego wsparcia finansowego
Cel strategiczny 7. Zapewnienie profesjonalnego wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.	7.1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba pielęgniarek środowiskowych – liczba mieszkań chronionych – liczba ośrodków oferujących pomoc osobom starszym
	7.2. Zwiększenie udziału osób starszych w rekreacji, kulturze i wypoczynku.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba ofert kulturalnych skierowanych do osób starszych – liczba ofert w zakresie aktywnego wypoczynku skierowana do osób starszych
	7.3. Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba lekarzy udzielających pomocy osobom starszym
	7.4. Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zgłoszonych wolontariuszy – liczba osób starszych, którym udzielono pomocy w ramach wolontariatu
Cel strategiczny 8. Przyjazna polityka mieszkaniowa i przeciwdziałanie bezdomności.	8.1. Stworzenie zaplecza mieszkań komunalnych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba mieszkań komunalnych – powierzchnia mieszkań komunalnych
	8.2. Pozyskiwanie lokali socjalnych na cele osób zagrożonych bezdomnością.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba lokali socjalnych na terenie gminy – liczba osób bezdomnych, którym przyznano lokal socjalny
	8.3. Prowadzenie atrakcyjnej polityki czynszowej w stosunku do gminnych mieszkań komunalnych.	<ul style="list-style-type: none"> – stawka czynszu za lokale komunalne – liczba osób zalegających co najmniej 3 miesiące z opłatami za lokal komunalny
	8.4. Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób bezdomnych, którym udzielono schronienia w gminnych lokalach socjalnych

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA I GMINY SĘPÓLNO KRAJENSKIE
NA LATA 2014-2020

		<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób bezdomnych, którym dofinansowano pobyt w schronisku
	<p>8.5. Zapewnienie osobom bezdomnym wsparcia psychicznego, profesjonalnego poradnictwa i opieki zdrowotnej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób bezdomnych, którym udzielono wsparcia psychicznego, profesjonalnego poradnictwa i opieki zdrowotnej – liczba udzielonych porad wsparcia psychicznego, profesjonalnego poradnictwa i opieki zdrowotnej

9. Spis tabel

TABELA 1. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE W LATACH 2008 - 2012 ..5	
TABELA 2. STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE W 2012 R.....7	
TABELA 3. LICZBA OSÓB W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM ORAZ POPRODUKCYJNYM W LATACH 2008-2012	8
TABELA 4. POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE	9
TABELA 5. POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW POWIATU SĘPOLEŃSKIEGO	9
TABELA 6. MIGRACJE NA POBYT STAŁY GMINNE WG TYPU I KIERUNKU	10
TABELA 7. PRZYROST NATURALNY	10
TABELA 8. PODMIOTY GOSPODARCZE DZIAŁAJĄCE W GMINIE SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE W LATACH 2008-2012	11
TABELA 9. ZASOBY MIESZKANIOWE NA TERENIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE	13
TABELA 10. MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE TECHNICZNO-SANITARNE	13
TABELA 11. WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI BRUTTO DLA SZKOLNICTWA PODSTAWOWEGO I GIMNAZJALNEGO	16
TABELA 12. WYKSZTAŁCENIE PRACOWNIKÓW OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W SĘPÓLNE KRAJEŃSKIM	19
TABELA 13. ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE W RAMACH ZADAŃ WŁASNYCH GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE (STAN NA DZIEŃ 31.12.2012 R.)	20
TABELA 14. ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE W RAMACH ZADAŃ ZLECONYCH GMINIE SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE (STAN NA DZIEŃ 31.12.2012 R.)	21
TABELA 15. LICZBA BENEFICJENTÓW KORZYSTAJĄCYCH POMOCY SPOŁECZNEJ OFEROWANEJ PRZEZ OPS W SĘPÓLNE KRAJEŃSKIM	21
TABELA 16. SĘPOLEŃSKI BANK DANYCH ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	25
TABELA 17. BEZROBOCIE NA TERENIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE W LATACH 2008 - 2012	27
TABELA 18. CHARAKTERYSTYKA OSÓB BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE	28
TABELA 19. LICZBA OSÓB NIEPELNOSPRAWNYCH OBJĘTYCH POMOCĄ OPS W SĘPÓLNE KRAJEŃSKIM	30
TABELA 20. UZALEŻNIENIA ALKOHOLOWE NA TERENIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE	31
TABELA 21. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ OPS W SĘPÓLNE KRAJEŃSKIM Z POWODU ALKOHOLIZMU	31
TABELA 22. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ OPS W SĘPÓLNE KRAJEŃSKIM Z POWODU UBÓSTWA	33
TABELA 23. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ OPS W SĘPÓLNE KRAJEŃSKIM Z POWODU BEZDOMNOŚCI	33
TABELA 24. INTERWENCJE DOMOWE W GMINIE SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE	34
TABELA 25. PRZESTĘPSTWA NA TERENIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE	34
TABELA 26. OSOBY STARSZE NA TERENIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE W 2012 R.....	35
TABELA 27. ANALIZA SWOT	38
TABELA 28. PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO W GMINIE SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE DO 2020 ROKU	40
TABELA 29. PROGNOZA SALDA MIGRACJI W GMINIE SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE DO 2020 ROKU.....	41
TABELA 30. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE	41
TABELA 31. PROGNOZA STRUKTURY WIEKOWEJ MIESZKAŃCÓW GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE DO 2020 ROKU.....	42

TABELA 32. PROGNOZA LUDNOŚCI W WIEKU POPRODUKCYJNYM NA TERENIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE	45
TABELA 33. PROGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE	46
TABELA 34. KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ	48
TABELA 35. WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ	52

10. Spis wykresów

WYKRES 1. STRUKTURA LUDNOŚCI GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE WEDŁUG PŁCI	6
WYKRES 2. URODZENIA ŻYWE I ZGONY	11
WYKRES 3. STRUKTURA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ NA TERENIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE W 2012 R. WG SEKCJI PKD 2007	12

11. Spis rysunków

RYSUNEK 1. POŁOŻENIE GMINY SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE NA TLE POWIATU SĘPOLEŃSKIEGO I WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO	4
---	---

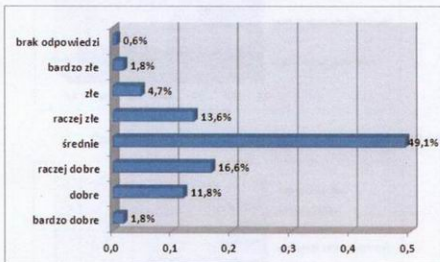
12. Załączniki

ZAŁĄCZNIK 1. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO

ZAŁĄCZNIK 1.

WYNIKI BADAŃ ANKIETOWEGO
(OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ANKIET)

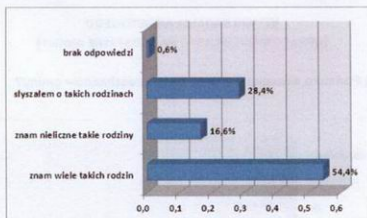
1. Jak oceniają Państwo aktualne warunki życia mieszkańców gminy?

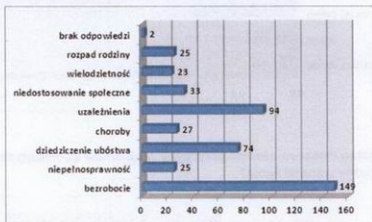
2. Jaki są według Państwa główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia?

3. Czy Państwa zdaniem na terenie Gminy jest dużo rodzin ubogich?

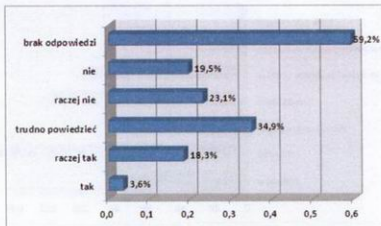
4. Jakie są Państwa zdaniem przyczyny popadania w ubóstwo?

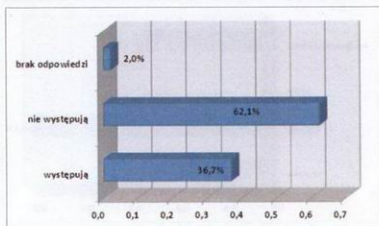
5. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne?

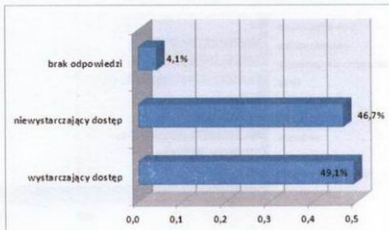
6. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

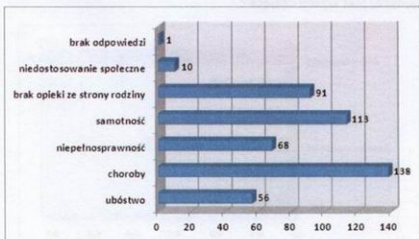
7. Czy w skład Państwa rodziny wchodzi osoba długotrwale chora?

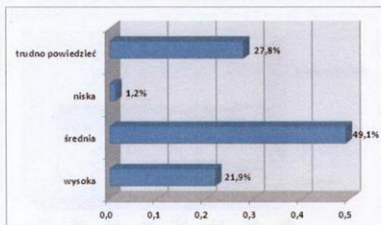
8. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie Gminy jest wystarczający?

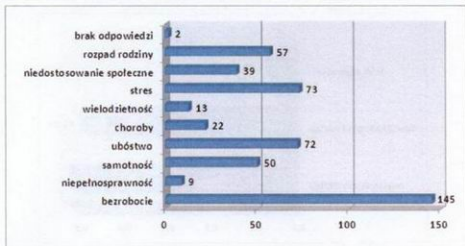
9. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej borykają się osoby starsze?

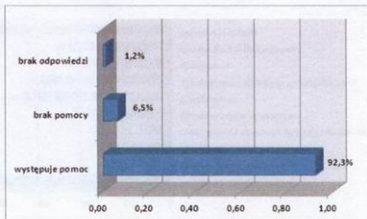
10. Jaka jest skala problemu uzależnień na terenie Gminy?

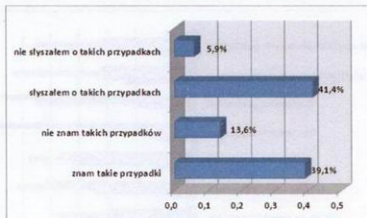
11. Jakie są przyczyny występowania uzależnień?

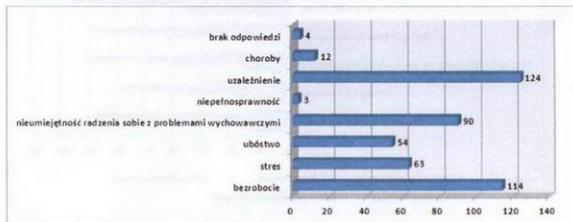
12. Czy na terenie Gminy dostępna jest jakaś forma pomocy dla osób uzależnionych (np. Klub Anonimowych Alkoholików)?

13. Czy na terenie Gminy występuje zjawisko przemocy domowej?

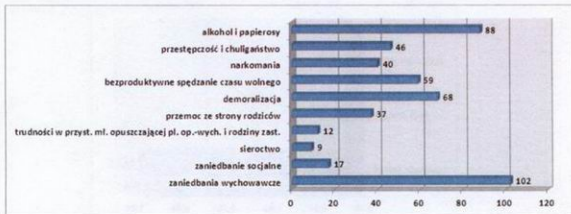

14. Jakie są - według Państwa - przyczyny przemocy domowej?

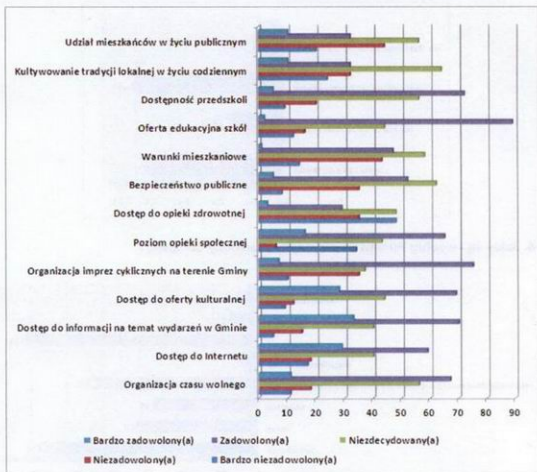

15. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzegacie Państwo najczęściej?

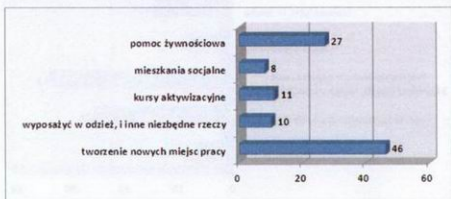

16. W jakim stopniu jest Pan(i) zadowolony z następujących warunków życia w Gminie?

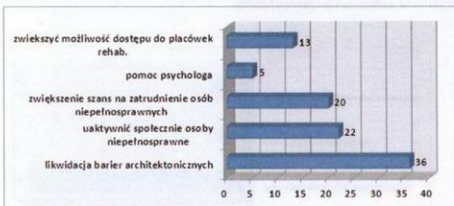

17. Co - Państwa zdaniem - należy zrobić, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie Gminy w następujących obszarach:

a) działania w zakresie wsparcia ubogich:

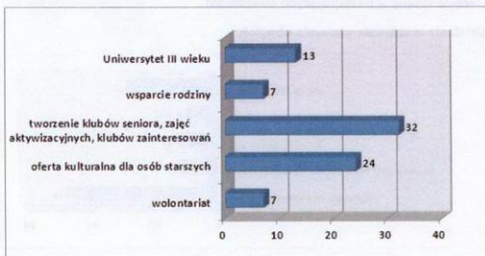
b) działania w zakresie poprawy sytuacji niepełnosprawnych:

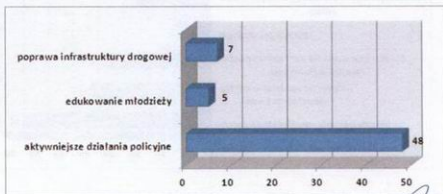
c) działania w zakresie poprawy dostępu do służby zdrowia:

d) działania na rzecz osób starszych:

e) działania w zakresie bezpieczeństwa:

Przewodniczący Rady

Stanisław Rohde